

BORDUURWERK TE AVERBODE IN DE XVIe EEUW

Door de eeuwen heen, ontstonden kunstwerken van allen aard in de oude abdijen.

Hier wijden we enkele regels aan borduurwerk dat voor de Abdij van Averbode werd gemaakt.

In de registers van uitgaven staan enkele namen van borduurwerkers vermeld.

De borduurders, wier werken verloren gingen in den loop der eeuwen, zijn :

Sibertus Van Berlechom, uit Brussel ¹⁾.

Meester Henricus, uit Antwerpen ²⁾.

Rumoldus Wijshagen, uit Herenthals ³⁾.

Jan Wijshagen, uit Herenthals ⁴⁾.

Jan van Eppeghem, uit S. Bernardus' Abdij a. Schelde ⁵⁾.

Vrouw Willem Van Orssagen, uit Mechelen ⁶⁾.

Henricus Moens, uit Diest ⁷⁾.

Felix Tax, zoon van Adrianus, uit Mechelen ⁸⁾.

Meester Jan, uit Lier ⁹⁾.

Petrus Van Hesbene, uit Lier ¹⁰⁾.

Enkele werken bleven bewaard van de volgende borduurders :

Franciscus Van Yeteghem, zoon van Henricus, uit Lier ¹¹⁾.

Henricus Van Yeteghem, vader, uit Lier ¹²⁾.

1) Zie bewijsstukken : 1 — I, II, III.

2) 2 — IV.

3) 3 — V, VI.

4) 4 — VII.

5) 5 — VIII.

6) 6 — IX, X, XI, XII.

7) 7 — XIII.

8) 8 — XIV tot XXXVIII, XLI, XLV.

9) 9 — XXXIX.

10) 10 — XL.

11) 11 — XLII, XLIII, XLIV, XLVI tot LXXXXV, XCIV.

12) XLVII.

Petrus Van Yeteghem, zoon van Henricus, uit Lier ¹³⁾.

Paulus Van Yeteghem, zoon van Franciscus, uit Lier ¹⁴⁾.

Edbeth (Robert de Clerck ?) schoonzoon van Franciscus, uit Lier ¹⁵⁾.

Gummarus Vervaren, uit Lier ¹⁶⁾.

Petrus Van Roosbeeke (Van Roosbroeck ?) uit Lier ¹⁷⁾.

Antonius Van Roosbeeke (Van Roosbroeck ?) uit Lier ¹⁸⁾.

Henricus Driessche, uit Lier ¹⁹⁾.

Jan Scherniers, uit Lier ²⁰⁾.

Twee borduurders verdienen een bijzondere melding nl. Felix, zoon van Adrianus ²¹⁾, Tax uit Mechelen, en Franciscus, zoon van Henricus ²²⁾ Van Yeteghem, uit Lier.

Felix Tax. Vanaf 1509 ²³⁾ tot 1534 ²⁴⁾ bleef Felix de « borduerwercker » der Abdij ; hij herstelde het Kerkgewaad ²⁵⁾, deed de aankopen van grondstoffen ²⁶⁾ en bracht nieuwe borduurwerken voort ²⁷⁾.

Ook buiten de Abdij stond hij bekend als knappe stielman.

Men bezit thans nog de overeenkomst gesloten tusschen de Kerkfabriek van Tessenderloo eenerzijds en Felix Tax anderzijds tot het vervaardigen eener koorkap met borduurwerk ²⁸⁾. Twee jaar later d.i. op 10 November 1516 werd het bestelde werk ingeleverd ²⁹⁾.

De Paters Minderbroeders van Diest kwamen hem ook raadplegen voor 't borduren eener roode koorkap ³⁰⁾.

13)	XLIV, LXIV.
14)	LXXXV, LXXXVI, LXXXVII, LXXXVIII.
15)	LXXXVIII, XCI (?).
16)	LXXVIII.
17)	LXXXIX.
18)	LXXXIX, XC, XCII.
19)	XCII.
20)	XCIII.
21)	8 — XIV.
22)	XLVII.
23)	8 — XIV.
24)	8 — XXXVIII, XLII.
25)	8 — XIV, XX, XXIX, XXXIII, XXXVI, XXXVII, XXXVIII.
26)	8 — XVII, XIX, XX.
27)	8 — XVII, XX, XXI, XXX.
28)	8 — XXV.
29)	8 — XXXI.
30)	8 — XXIV.

A° 1515 leverde Felix Tax eveneens gewaad voor de Kerk van Kosen ³¹⁾.

Een banier voor de Kerk van Sterksel ³²⁾ borduurde hij ten jare 1521.

Meestal werkte hij in de Abdij ; enkele malen echter te Leuven ³³⁾, te Mechelen ³⁴⁾ en in de Abdij van Tongerlo ³⁵⁾.

De grondstoffen kocht Felix Tax te Antwerpen « In de zwarte Raaf », Preekheerenplein bij Jan Nonnen, uit Mechelen ³⁶⁾ ; te Leuven ³⁷⁾ ; « in den Wolzak » te Maastricht ³⁸⁾ ; aan de groote Yzerenbrug te Antwerpen ³⁹⁾ ; bij Frans de Crohain te Brussel ⁴⁰⁾ of bij Hubertus lakenhandelaar te Diest ⁴¹⁾.

Als helpers van Felix staan vermeld : Jan de Kleermaker en zijn broeder van Grimbergen ⁴²⁾, Jan Roefs, kleermaker van Zomeren ⁴³⁾, Jan Tax, broeder van Felix ⁴⁴⁾ en Pieter, kleermaker van Grimbergen ⁴⁵⁾.

Als bijzondere werken aan de Abdij door Felix geleverd, mogen nog vermeld : het voltooien van borduurwerk op een kasuifel aangekocht in S. Bernardusabdij bij Diest a° 1510 ⁴⁶⁾ ; het verwerken van oude stof tot kasuifel ⁴⁷⁾ ; het ontwerpen van antipendia's of « altaercleeren » ⁴⁸⁾ ; het leveren van vijf kruisen voor kasuifels ⁴⁹⁾ ; het vervaardigen van bursa's (« coopertoria corporalium ») ⁵⁰⁾.

31)	8 — XXVIII.
32)	8 — XXXVI.
33)	8 — XXXIX.
34)	8 — XXX, XXXI, XXXV.
35)	8 — XXXVI.
36)	8 — XIX.
37)	8 — XX, XXVI.
38)	8 — XXI.
39)	8 — XXII.
40)	8 — XXXII.
41)	8 — XXXIV.
42)	8 — XXIX.
43)	8 — XXIX.
44)	8 — XXIX.
45)	8 — XXXIII.
46)	8 — XV.
47)	8 — XVI.
48)	8 — XVII.
49)	8 — XVII.
50)	8 — XIV, XVII. Een rood pallas, dat thans nog bestaat, draagt het jaartal 1507. Het borduursel stelt S. Jan den Evangelist voor. Of dit kunst-

Felix Tax overleed te Mechelen ten jare 1534 ⁵¹⁾.

Franciscus Van Yeteghem. De bijzonderste borduurder die in de Abdij ⁵²⁾, of voor de Witheeren van Averbode werkte, is ongetwijfeld Frans Van Yeteghem uit Lier.

De echte kunstwerken die hij, tusschen de jaren 1534 en 1558 ⁵³⁾, ontwierp, blijven thans nog bewondering afdwingen.

Hij opende de reeks eener familie van ware kunstenaars.

Na 't overlijden van Felix Tax neemt Frans diens plaats in. Op 7 April 1534 sluit hij een overeenkomst met Abt Dionysius Van der Schaeft (1533-1541) ⁵⁴⁾. Hij blijft zijn kunstwerken aan de Abdij van Averbode leveren tijdens het beheer der Abten Paulus Gielmans ⁵⁵⁾ (1541-1543) en Hieronymus Smets ⁵⁶⁾ (1543-1546) en tenslotte, brengt hij zijn schoonste borduurwerken voort op aanvraag van Abt Mattheus 's Volders (1546-1565) ⁵⁷⁾. Franciscus Van Yeteghem overleed ten jare 1558 (tusschen 28 Aug. en 15 Oktober) ⁵⁸⁾.

Gansch alléén, had Frans onmogelijk al de kunstwerken kunnen voortbrengen, die in de rekeningen van dien tijd vermeld staan. Ongetwijfeld werd hij te Lier ⁵⁹⁾, zoowel als te Averbode ⁶⁰⁾, bijgestaan, door zijn broeder Petrus ⁶¹⁾, zijn zoon Paulus ⁶²⁾, zijn schoonzoon Edbeth ⁶³⁾ en den kleermaker Lambertus van Tongerlo ⁶⁴⁾.

Na het overlijden van Frans Van Yeteghem, in 1558, zetten zijn zoon Paulus ⁶⁵⁾ en Edbeth ⁶⁶⁾, nog een weinig het werk voort.

Nieuwe borduurders, — de gebroeders Petrus en Antonius Van

werkje aan Felix Tax mag toegeschreven worden, valt te betwijfelen.

51)	8 — XXXVIII.
52)	XLIII, XLVI, LI, LII et passim.
53)	LXXXV.
54)	XLII.
55 en 56)	XLVIII.
57)	L tot LXXXXIV.
58)	LXXXIV en LXXXV.
59)	LI, LXVIII. LXXIV.
60)	XLIV.
61)	XLIV.
62)	LXXXV.
63)	LXXXVIII.
64)	XLIII, XLIV, LV.
65)	LXXXV, LXXXVI, LXXXVII, LXXXVIII.
66)	LXXXVIII.

Roosbeeke ⁶⁷⁾ ; Henricus Driessche ⁶⁸⁾ en Jan Scherniers ⁶⁹⁾, allen uit Lier, — sluiten de lijst der meest gekende borduurders der Abdij van Averbode.

De aankopen der grondstoffen werden destijds meest gedaan te Antwerpen ⁷⁰⁾, enkele malen te Diest ⁷¹⁾, te Averbode ⁷²⁾, te Lier ⁷³⁾ en te Leuven ⁷⁴⁾.

Te Antwerpen : bij Adrianus Van den Beke ⁷⁵⁾ ; Judocus Van den Steene ⁷⁶⁾ ; Sebastiaan Van der Poorten — « in St. Lucas » bij de nieuwe Beurs, later woonachtig te Mechelen — ⁷⁷⁾ ; Jacob Van Afflighem « in den bonten Mantel » ⁷⁸⁾ ; Jacob de Clerck, Preekheerenplein ⁷⁹⁾ ; Jacob Verafhuysen ⁸⁰⁾ ; — « in den Koralen Prins » bij Andries Rindershoven ⁸¹⁾ ; Jan de Clerck ⁸²⁾ ; Jan Collezius ⁸³⁾.

Voor 't schilderen van « 'tnaecte » staat een borduurder uit Lier ⁸⁴⁾ vermeld en ook Gommarus Vervaren uit Mechelen ⁸⁵⁾.

Meer dan de helft der borduurwerken, uitgevoerd tusschen de jaren 1534 en 1565, gingen verloren voor de Abdij. Aan vele deelen dier kunstwerken werden veranderingen toegebracht ; misschien wel werden versleten stukken vervangen door 't vernietigen van andere gewaden.

Er bestaan thans nog 8 geborduurde koorkappen, 4 dalmatieken en 3 kasuifels : twee witte kasuifels en één roode ; twee witte dalmatieken en twee roode ; zeven witte koorkappen en ééne roode.

67)	LXXXIX.
68)	LXXXIX, XC, XCII.
69)	XCIII.
70)	XLV, XLVI, XLVII.
71)	XLIX, LVI.
72)	LXVII, LXXVI.
73)	LVI.
74)	L.
75)	LIII.
76)	LIII, LIV, LVII, LVIII, LXVI.
77)	te Antwerpen LX, LXII, te Mechelen LXXXVII.
78)	LXXXIII, LXXXVI.
79)	LXXXII, LXXXVII.
80)	LXXXII.
81)	LXXXIX.
82)	XLVII, XLVIII, XLIX.
83)	XLVI, XLVIII.
84)	XLIX.
85)	LXXXVIII.

Uit de vergelijking der teksten ⁸⁶⁾ met de bestaande koorkappen, komt men tot het besluit dat hooger gemelde borduurders aan de Abdij geleverd hebben — buiten een volledig zwart gewaad met de wapens van Abt Mattheus 's Volders — ⁸⁷⁾ minstens 14 koorkappen, vier dalmatieken ⁸⁸⁾ en vier geborduurde kasuifels ⁸⁹⁾.

Korte beschrijving van het borduurwerk dat thans nog bestaat.

1° Koorkap.

1° Boord : Vlucht naar Egypte.

Opdracht in den tempel.

Aanbidding der Herders.

Schild : Huwelijk van Maria met H. Jozef.

2° Boord : Huwelijk van Maria met H. Jozef.

Boodschap des Engels.

Bezoek van Maria aan Elisabeth ¹⁾).

2° Koorkap met wapens van Abt Mattheus 's Volders en jaartal 1565.

1° Boord : Huwelijk van O. L. V.

Boodschap van den engel Gabriel.

Geboorte van Maria.

Schild : Hemelvaart van O. L. V.

2° Boord : Bezoek van Maria aan Elisabeth.

Geboorte van Christus.

Opdracht van Maria in den tempel ²⁾).

3° Koorkap.

1° Boord : S. Joris en S. Sebastiaan.

86) De 1° geborduurde koorkap staat vermeld in Nr XLVIII, XLIX. Volledig borduursel (borda et scutum) voor één koorkap, staan nog vermeld in Nr LXVIII, LXIX, LXXI, LXXII, LXXIII, LXXV, LXXXIX, LXXXI, LXXXIII, LXXXIV, LXXXV, XCII (2 koorkappen).

De teksten van Nr. LXVIII, LXXI, LXXXI zeggen *borda una et scutum*, en toch beduidt dit het volledig borduurwerk van één koorkap (zie verder beschrijving der nog bestaande gewaden).

87) a° 1550 — bewijsstukken LII.

Koorkappen zie Nr. 86.

88) Dalmatieken : a° 1538 bewijsstukken : XLVIII (witte).

1561 bewijsstukken : LXXXVIII (roode).

1562 bewijsstukken : LXXXIX (roode).

89) Kasuifels : Bewijsstukken XLVIII (nota). LXV, LXXX, XCIV (a° 1556).

1) Zie bewijsstukken : XCII.

2) Zie bewijsstukken : XCII : het datum op de koorkap is echter 1565 (7 maal 't zelfde jaartal).

HH. Catharina, Apollonia, Agnes en Ursula.

HH. Stephanus en Laurentius, een Paus en Kardinaal.

Schild : Tusschen twee engelen zit God de Vader ; op zijn schoot rust het gekruisigde lichaam van zijn Zoon.

Onder die voorstelling, staan een paus, een kardinaal en twee bisschoppen afgebeeld.

2° *Boord* : HH. Petrus, Paulus, Bartholomeus en Johannes de Evangelist.

HH. Helena, Veronica en twee andere vrouwen.

Vier bisschoppen ³⁾).

4° *Koorkap*.

1° *Boord* : Vlucht naar Egypte.

Aanbidding der 3 Koningen.

Geboorte van Christus.

Bezoek van Maria aan Elisabeth (half).

Schild : Besnijdenis van Jesus.

2° *Boord* : Boodschap des engels (gedeeltelijk).

Huwelijk van Maria en Jozef.

Opdracht van Maria.

Geboorte van O. L. V.

Op het schild prijken de wapens van abt Mattheus 's Volders en 't jaartal 1554 ⁴⁾).

5° *Koorkap* met jaartal 1554.

1° *Boord* : Verwekking van een doode.

Prediking van H. Mattheus.

Roeping van den Apostel Mattheus.

Schild : Marteldood van H. Mattheus.

2° *Boord* : Doopsel toegediend door den Apostel Mattheus.

Uitdrijving van den duivel (twee maal) ⁵⁾).

6° *Koorkap*.

1° *Boord* : Jesus in den Olijfhof.

Verraad van Judas.

Geeseling van Jesus.

Schild : Jesus aan 't Kruis genageld.

2° *Boord* : Kruisdraging.

Ecce Homo — Pilatus wast de handen.

Jesus met doornen gekroond.

3) Het schild dier kap schijnt overeen te komen met Nr. LXVII of moet hier aan Nr. LXXXVIII gedacht ?

4) Zie bewijsstukken : LXXXI.

5) Zie bewijsstukken : LXX en LXXI.

7° Koorkap — met wapen van Abt Mattheus 's Volders en jaartal 1553.

1° Boord : H. Joannes Baptista vermaant Herodes.

S. Jan in de gevangenis.

Herodes ontvangt het afgehouden hoofd van S. Jan Baptist.

Schild : Onthoofding van S. Jan den Dooper.

Aan den rand staat de Abt met een assistent voorgesteld.

2° Boord : Geboorte van S. Jan Baptist.

Prediking.

Doopsel van Jesus 6).

8° Koorkap — Met de wapens van Abt Mattheus 's Volders.

1° Boord : Kindermoord.

Laatste oordeel.

Onthoofding van een martelaar.

Schild : Verrijzenis van Christus.

2° Boord : Elias de profeet.

Hemelvaart van Christus.

Verschijsing van God aan een profeet.

Dalmatiek — Diaken — wit gewaad — voorkant met jaartal 1564.

1° Boord : H. Zita.

H. Apollonia.

H. Agnes.

H. Agatha.

Op schouderdeel der Dalmatiek : eene heilige.

2° Boord : H. Anna.

H. Catharina.

H. Lucia.

H. Ursula.

Op 2° schouderdeel : H. Helena.

Achterkant : Met de wapens van Abt Mattheus 's Volders.

1° Boord : Hemelvaart van Christus.

De 12 jarige Jesus.

Opdracht van Christus in den tempel.

Vlucht naar Egypte.

Op 1° schouderdeel : H. Clara of H. Juliana.

2° Boord : Bezoek van Maria aan Elisabeth.

Geboorte van Christus.

Aanbidding der 3 Koningen.

6) Zie bewijsstukken : LXVIII.

Op 2^e schouderdeel : eene heilige.

Dalmatiek — Subdiaken — Wit gewaad — voorkant met jaartal 1564.

1^e Boord : H. Gertrudis.

H. Cecilia.

Eene Heilige Maagd in gebed, staande op een draak.

Eene H. Abdis — Wivina ?

Op schouderstuk : eene heilige met boek.

2^e Boord : H. Maria Magdalena.

H. Barbara.

H. Helena.

Eene H. Maagd met boek.

Op schouderstuk : eene heilige.

Achterkant. 1^e Boord : Huwelijk van Maria en Jozef.

Boodschap des Engels.

Opdracht van Maria in den tempel.

Geboorte van Maria

Op 't schouderstuk : H. Gudula.

2^e Boord : Nederdaling van den H. Geest.

Maria ten hemel opgenomen.

Maria in den hemel gekroond.

Maria's onbevleete Ontvangen.

Op 2^e schouderstuk : eene heilige Abdis.

Dalmatiek — Diaken — Rood gewaad — voorkant met wapens van Abt Mathias Valentini.

De 8 figuren zijn getrokken uit 't oud en nieuw testament.

Op de schouderstukken : 4 evangelisten.

Achterkant met wapens van Abt Mattheus 's Volders.

8 voorstellingen uit 't nieuw testament getrokken 7).

Dalmatiek — Subdiaken — Rood gewaad — voorkant met de wapens van Abt Mathias Valentini.

8 figuren getrokken uit 't oud en 't nieuw verbond.

Op de schouderstukken : 4 kerkleeraars, 4 evangelisten.

Achterkant 8 medaillons met voorstellingen uit 't Oud en Nieuw Verbond.

Met de wapens van Abt Mattheus 's Volders 8).

1^e Kasuifel — Wit gewaad voorkant.

7) Zie bewijsstukken : LXXXVIII.

8) Zie bewijsstukken : LXXXIX. De wapens van Abt Mathias Valentini zullen, bij 't herstellen der dalmatieken, eraan toegevoegd zijn ; misschien wel heeft Abt Valentini de dalmatieken voltrokken.

- Opdracht van H. Maagd in den tempel.
 Aanbidding der Herders.
 Aanbidding der Wijzen.
Achterkant : Boven : Wapens van Abt Mattheus 's Volders.
Middenstuk : O. L. V. Hemelvaart.
Rechts : Huwelijk van Maria en Jozef.
Links : Bezoek van Maria aan Elisabeth.
Onder : Datum 1564.
 Abt met assistent.
 Boodschap des engels.
- 2° Kasuifel — Wit gewaad — voorkant (hernieuwd).
 Bezoek van Maria aan Elisabeth.
 Boodschap van den engel Gabriel.
Achterkant : Boven : God. de Vader.
Middendeel : Jesus aan 't Kruis.
Rechts : Abraham offert zijn zoon Isaac.
Links : Moses met de koperen slang in de woestijn.
Onderdeel : Verrijzenis van Christus.
 Verschijning van Christus aan Maria Magdalena ⁹⁾.
- 3° Kasuifel — Rood gewaad — Voorkant.
 S. Paulus.
 S. Petrus.
Achterkant : Bovenarm van 't kruis : Gewelven.
Middenvak : Aanbidding der Herders.
Rechts : Eene heilige maagd.
Links : Idem.
Onder : Bezoek van Maria aan Elisabeth.
 Boodschap van den engel Gabriel.

BEWIJSSTUKKEN.

*Exposita per me, fratrem Bartholomeum de Valgaet (1473-1501)
 abbatem monasterii Averbodiensis ad utilitatem ecclesie et orna-
 mentorum ejusdem.*

1. Sibertus Van Berlechem.

I. Anno Domini XIII^{II}c LXXXIJ circiter Assumptionis festum
 Beate Marie Virginis emimus erga Zibertum de Berlechem, ci-
 vem Bruxellensem, unam novam cappam rubei coloris deauratam
 cum pretiosis floribus et bordis deauratis pariter pro CCXL flor.

9) Zie bewijsstukken : XCIV a° LVI Decembris XXVII.

quolibet computato pro XX stuf. quam solvimus sibi. Fecit nobis idem Zibertus unam brokam de sericis et aurum (sic) stoffatam et perlulis et solvimus sibi pro perlulis IIIJ flor. ren. Archief Averbode, sectie I, reg. 4, fol. 32 vlg.

II. — Item a° XC (1490) XI marcii computavimus cum Ziberto de Berlekom acutepore (sic) vulgariter *borduerwercker*, Bruxellis commorante, qui cappam et alia jocalia nostra que propter guerras locis secretis eciam reumaticis, prout melius potuimus studiosissime recondimus, defuscata et deteriorata, solvimus sibi primo pro illuminatione et reparatione dicte cappe per nos, tempore nostro empte, XXXVJ flor. ren. geer. Mitra nova confecta Bruxellis per Zibertum de Berlecom. *Ibid.*

III. — Anno XCV (1495) feria sexta post festum Assumptionis Beate Marie Virginis, emimus erga prefatum Zibertum mitram novam pro XLV florenis renens. quolibet ad XX stuf. computata, in diversis terminis solvendis, videlicet V floren. in promptis. Item ad festum Nativitatis Christi anni XCVJ, X flor. ren. In festo beati Jois Baptiste ejusdem anni X flor. ren. Item in festo Nativitatis Christi anni XCVIJ, X flor. renens. et in festo beati Jois Baptiste ejusdem anni XCVIJ, X flor. ren. Sub conditione quod caudas superhumerales, dictas lappen, satis speciosas juxta exigentiam ministri conficiet et nobis liberabit. *Ibid.*

2. *Meester Henricus*, uit Antwerpen.

IV. — Anno Domini XIIIJ^c LXXXIIJ circa fectum Assumptionis... Solvimus in Antwerpia apud Magistrum Henricum *beduerwercker* (sic) pro una borda oblonga de serico et auro confecta VIJ flor. ren. V stuf. *Ibid.*

3. *Rumoldus Wijshagen* uit Herenthals.

V. — Anno XCVIJ (1497) in prefesto Jacobi Apostoli dedimus Romboldo de Herentalio qui operatus fuit nobis reformando cap-pas ex choro diversas pro laboribus suis et serico, auro et filis tempore quoque diverso pariter XXV stuf. et sic solutum. *Ibid.*

VI. — Due cappe rubee de panno de damasco pro cantoribus. Anno XV^c 2°, 3^a Augusti solvimus... et Rumboldo *acupictori* de Herenthals pro factura, inclusis frangien XLVIJ stuf. facientes pariter IX flor. ren. VJ stuf. *Ibid.*

4. *Jan Wijshagen*, uit Herenthals.

VII. — A° X^{mo} (1510) ad festum Sancti Dionysii Solvimus Johanni, filio Rumoldi de Wijshagen, *acupictori* de Herenthals, pro una veste seu tegumento altaris retro in ecclesia XIIJ stuf. *Ibid.*

5. *Jan Van Eppeghem.*

VIII. — Anno VIJ (1507) VIIJ Marti magistro Johanni de Eppeghem, *acupictori*, commoranti apud D. Abbatem S. Bernardi supra Scaldam, pro reformatione mitre melioris que tempore guerrarum per D. Bartholomeum (Van den Valgaet 1448-1483) predecessorem nostrum, metu perditionis in loco reumatico abscondita in filis corrosa fuit, solvimus pro J uncia ingels (sic) perlen de quolibet anglico XVIJ stuf. facientes V flor. ren. IJ stuf... *Ibid.*

6. *Vrouw Willem Van Orssagen, uit Mechelen.*

IX. — A° 2° (1502) XVIIJ Julii habuimus a Wilhelmo de Orssagen de Machlinia IIJ bordas per uxorem suam *acupictricem* confectas unam ad ponendum super rubeam casulam, alias duas ad ponendum super casulas pariter pro XV flor. ren. XV stuf. *Ibid.*

X. — Item a° XVc 2°, 3^a Augusti... Wilhelmo de Machlinia solvimus pro capucio cum oris dictis borden VJ flor. ren.

Item Solvimus Wilhelmo de Machlinia pro duabus bordis ad ponendum supra casulas per uxorem suam textas seu confectas pariter IX flor. ren. XV stuf. *Ibid.*

XI. — Anno 3° (1503) XX Augusti Solvimus Machlinie pro IJ bordis ad casulas per uxorem Wilhelmi de Oirssagen *acupictis* pariter X flor. ren. XJ stuf.

Eodem a°, XV Novembris solvimus eidem Wilhelmo pro IJ bordis, una ad casulam, alia vero ad cappam pariter X floren. ren. *Ibid.*

XII. — Item a° VJ (1506) XXVIJ Septembris solvimus Machlinie Wilhelmo de Orsagen pro una borda ad casulam de auro Coloniensi contenta V flor. renens. *Ibid.*

In Reg. 12 fol 63 leest men : Wilhelmus de Orssagen alias Inden Haen (Mechlinie) emit erga nos...

7. *Henricus Moens uit Diest.*

XIII. — Anno XVc quarto, XXVJ^a Junii solvimus in Diest, Henrico Moens *acupictori* pro factura unius casule albe IX stuf. et pro tela serica dicta lynt ad circumferentiam casula VJ stuf. facientes simul XV stuf. *Ibid.*

8. *Felix Tax, uit Mechelen.*

XIV. — Anno XVc decimo, IX^a Septembris computato Averbodii cum Felice, filio Adriani Tax de Machlinia, *acupictore* dicto bordurwercker, qui reformavit ornamenta ecclesie nostre Averbodii in expensis nostris anno nono per XXXJ dietas, unde

tenemur sibi pro qualibet dieta IIJ stuf. et pro famulo suo IJ stuf. facientes pariter VJ floren. ren. XIXZ stuf... *Ibid.*

Item hoc anno decimo operatus est per XXXVIIJZ dietas, qualibet ad IJZ stuf. faciunt IIIJ flor. ren XV st.

Et ad coopertoria corporalium XVIIJ st. *Ibid.*

XV. — Anno decimo, IX^a Septembris, emimus erga Domynam Appoloniam, Abbatissam de S. Bernardo prope Diest, unam casulam de veluto blaveo nobis per sororem Mariam de Meerhout apportatam pro L flor. ren. pagamenti Brabantici quolibet ad XX st. Quos misimus ei per dominum Ghisbertum capelanum nostrum et sic soluta.

Item pro IIJ pipen aurifilati puri per Felicem ad istam casulam usi XLVIIJ st. *Ibid.*

XVI. — Anno XV^c XJ^{mo} IIIJ Marci deliberavit nobis prefatus Felix, acupictor, unam casulam griseam de vetusto panno nostro pro altare sepulcri dominici factam, unde solvimus pro VJ ulnis panni nigri bockraen foderature de ulna IJ st. IIJ gr. Item pro cruce seu borda XIX st. et pro factura IIIJ st. *Ibid.*

XVII. — Eadem vice dimisit dictus Felix Averbodii unum pannum dictum altaercelet, unde tenemur sibi IIIJ flor. ren. quod postea solvimus.

Item a^o XJ^{mo} XVJ^a Decembris confecit Felix pannos altarium in ecclesia, continentes XXXVIJ ulnas dicti say torney, qualibet ulna ad VJ pl. Item VJ uncie frangien de serico venetiano IIJ fl. ren. Item J uncia serici gedrayt IX st., pro IZ frangien de lana XVIIJ st. Item confecit V coffretos pro corporalibus, ad quos usus est brugs sattijn pro XIIIJ st. Z unciam serici de IIIJZ st. Z pipam auri puri de VIIJ st. Item lynt pro VIIJZ st. Item quinque imagines crucifixi VIJ st. Item coelsgout ad tecturam calicis IIIJZ st. Item pro laboribus et dietis suis XXX st.

Item a^o XIJ, VIIJ^a (sic) solvimus per Felicem acupictorem pro IIIJ ulnis panni nigri serici de veluto pro qualibet ulna X st. VJ ort. facientes pariter XIJ fl. ren. XIJ st. *Ibid.*

XVIII. — Item a^o XJ, XVIIJ Septembris solvimus Lovanii pro IZ uncia tele serice rubee dicte lynt ad ora ornamentorum de uncia XJ st. Item sartori Lovanii Johanni pro VIJ dietis XVJ st. *Ibid.*

XIX. — A^o XV^c XIIIJ^o in XJ^a Apostolorum Petri et Pauli Antwerpie in platea predicatorum ad signum corvi nigri, de consilio Felicis Tax, acupictoris nostri, solvimus Johanni Nonnen, mercatori de Mechlinia pro XXVIIJ ulnis wit damast met gulden

blomen pro ornamentis Beati Marie de qualibet ulna XVIJ st. facientes pariter XCJ flor. ren XVJ st. Item pro XJ ulnis panni deaurati ad bordas applicandi de qualibet ulna XXV st. facientes LXXVIIJ flor. ren. XV stuf. *Ibid.*

XX. — Item eodem tempore emit Felix acupictor ad usum ornamentorum quam novorum quam antiquorum VJZ uncias zyden lynt, unciam pro IX st. facientes IJ flor. ren. XVIIJZs t.

Item a° XIIIJ° XIIIJ^a Junii Lovanii Johanni de Laethem solvimus per Felicem acupictorem pro uno tabbardo rubeo panni serici de veluto carmozyn ad faciendum inde unam casulam et duas tunicas pariter LX fl. ren. communes *Ibid.*

XXI. — Item a° XV^{to} XXVIJ marcii solvimus Felici Tax pre-tacto pro una custodia corporalis cum rubeo panno dicto camelot tecta XVst.

Eodem a° in Augusto solvimus per Anthonium in den Wolsac de trajecto pro IJ coels borden ponendis supra casulas, de qualibet IIJ flor. ren. facientes VJ flor. ren.

Anno XV^{to} VJ Junii Machlinie per Wilhelmum de Orssagen solvimus pro XXIIIJ ulnis tapijts tornacensis de qualibet ulna IX st. *Ibid.*

XXII. — Anno XJ° VIIJ^a Junii solvimus Antwerpie in vico dicto de Yserenbrugge magno, mercatori pro uno panno de veluto serico nigro XXXJ ulnas continente per Felicem acupictorem nostrum e pluribus electo de qualibet ulna X st. X d. facientes pariter XCIX flor. ren.

Item eodem tempore solvimus in ambitu predicatorum pro una borda ad casulam per dictum Felicem Tax XXIIIJ flor. ren. Et pro VIJZ unciis frangien rubeis de qualibet uncia IX st. IIJ pl. facientes IIJ fl. ren XIIJ st. Nota bordam ad cappam habemus ut supra fol. precedenti p. j. a quolibet de Lier emptani Petro de Heesbene de Lira. *Ibid.*

XXIII. — Reg. 12 fol. 6: Anno X° (1510) XVJ Decembris gerekent met den voorscreven Felix die verleent aen XXXVIJ ellen say torney totten altaer cleederen elck voir VIJ pl. maken tsamen LXIIIJ st.

Item aent brugs sattyn ad duos coffretos seu custodiis computatum XIIIJ st.

Item aen V beeldekins die in de coffers staen VIJ st.

Item voir IIJ pypen fyns gouts ad casulam blaveam van elck pypen XVJ st. maken XLVIIJ st.

Item coelsgout ad tecturam calicis IIIIJZ st.

XXIV. — P. 9 v°. Cappa fratrum minorum in Diest rubei coloris de panno serico, dicto veluto, taxatur per Felicem acupictorem nostrum primo borde ad XXX flor. Item continet IX ulnas panni de voluto. Si fuerit carmozinatum valeret ulna IIJ ren. Item nodus argenteus deauratus cum modicis perlulis vix ad florendum valvatum taxatur per eundem ad X flor. ren.

Item flores in cappa cum auro dispersi quilibet taxatur ad VIIJ st. nihil de fimbriis et foderatura. Summa LXX flor. ren. et si fuerit carmozinatum ad LXXX fl. ren.

XXV. — Fol. 3 verso. Tessengerloe de cappa choralis. Anno XIIIJ (1514) 2^a Octobris Averbodii venerunt apud nos Ludovicus Sophien et Henricus Heyns de Liebrooc magistri fabrici in Loe, petentes a nobis consilium et auxilium ut possent habere cappam choralem ad processiones solemnes, quam curatus et communitas desiderant, darent LX ren. communes brabantie, rogantes ut defectum ex gratia suppleremus, sic rotondo modo cum Felice acupictore nostro ibidem presente calculato, egerent pro cappa VIIJZ ulnis panni rubei de damasco gekermezynt, ulna estimata ad IIIJZ ren. facientes XXXVIIJ ren. VI st. Item borda ad XXVJ ren. et sic haberemus contribuendum circiter IIIJ ren. V st. Item mamburni habent foderaturam paratam. Item de frangien fient in Averbodio. Item Ludovicus accedet cum Felice has materias Antwerpienses ad emendum pannum, expensis fabrice et non nostris. Item supra cappam ponentur hec verba Ludovicus Sophien et Henricus Heyns, Kerckmeesters van Loe a° XIIIJ fol. CVIIJ Computavit Felix Tax a° XVc XV° IX Novembris.

XXVI. — Item aen zye te Loevenen gecocht IIIJZ st. Item aen twee outaer clederen IJ ren. VIIJ st.

Item aen een casufel vande selve laken IJ ren. VIIJ st.

Item voer een outaer cleet tot onse Vrouwe altaer IIIJ ren. V st.

Item aen root ende gruen wullen laken, te verwen te bereyden end te scheeren tot casufelen IJ ren. IIIJ st.

Item tot Lovenen gesonden om de royen fluweelen tabbaert te coopen, alsdoen verteert IIJ st.

Item doen hij te Diest daer om ginck verteert I st. *Ibid.*, fol. 63.

XXVII. — Item van Antwerpen gebracht VIIJ dozijn sayen lynts root ende gruen elck dozyn V plc maken X st.

Item te Mechelen gecocht IIJ dozynen blau soyen lynts, elck dozyn voir VJ pl. maken IIIJZ st.

Item te Mechelen gecocht aersicht zye voir I st. IIJ gr.

Item van berghen gebrocht I dozyn copgouts VJ st.

XXVIII. — Item VZ elle zays totten casufelen die wy der Kercken van Cosen gegeven hebben delle IIJ st. IIJ pl. tsamen XX st. XV gr.

Item J elle blauw says totten borst vanden casulen van Cosen costen IIJ st. IIJ pl.

Item voer VZ elle bokeraels om de voirseide casule te voederen, delle IJZ st. maken XIIJ st. IIJ pl.

Item voer IIJZ elle gouden laken elck elle voir XXIIJ st. vlaems maken tsamen XXIIJ ren. IIJ st. *Ibid.*, fol. 63 v°.

XXIX. — Item Joës de cleermaker met zynen bruer van Grimberghen heeft tot Everbode aende ornamenten gewrocht VIJ daghe elcken tot IJ st. gerekent maken tsamen XIIJ st.

Item Joës Roefs cleermaker van Zomeren gewrocht XXXVIZ daghen elcken daegs XV gr. makende XXIJ st. IIJ pl.

Item Felix heeft gewrocht tot Lovenen IXZ daghe ende tot Everbode LXXVIJ daghe, elcken dach te IJZ st. facit X ren. XVI st.

Ende Jan zyn bruer heeft gewrocht CXXIJ daghe elcke dach IJ st maken XIJ ren. IIIJ st. *Ibid.*, fol. 63.

XXX. — Item a^o XVJ^o V^a Decembris, recessit Felix cui solvimus pro factura nove casule IIIJ st. Item pro mappa florata pro altari omnium sanctorum IIIJ st. Item pro antependio, dicto altaercleet IIIJ st.

XXXI. — De choercappe tot Tessenderloe. Loyck Sophien alias Lochtmans en de Henrick Heyns van Liebroeck, als kerckmeesters van Tessenderloe hebben bij rade Her Willem, den persoene ende der gemeynen van Loe, anno XV^c vierthien, bestaet te doen maken aen Felix Tax borduerwercker van Mechelen, een schoen choercappe inde processien te dragen van goeden roden damast gekermezynt met eenen costelyken boorde, die hoy Felix voirseide tot Everbode bracht heeft ende decima novembris a^o XV^c zesthiene geleverd. Ende want zij nyet gelts genoeg en hadden om die cappe te betalen ende ut Felix handen te lossen, zoe heeft Her Gerart Abdt van Everbode als een goet vrindt ende naegebuere tot honder beden ende begeerten hoy dair toe geleent negen ringsgulden goets gelts die de voirs. Loyck Sophien om de cappe te halen met eenen wagen daertoe tot Everbode gesonden ende Henrick Heyns voirg. gelooft hebben voir hoy ende voir de kerckmeesters die naemaels zyn zelen in han-

den van my notaris onderschreven den voirs. abdt de voirs. negen rinsgulden wederomme te geven alsoo verre ende wanneer dat de kerkmeesters of de gemeynte van Loe nu oft namaels zeggen wouden dat 't goidshuys van Everbode sculdich ware de ornamenten vander kercken van Loe te houden oft yet dairtoe te geven oft te contribuieren, ende zy met rechte oft met feyte dair op volgen wouden, in dien gevalle geloven de voirs. Loyck ende Henrick als vore voir hoy ende voir de kerkmeesters die namaels zyn zelen dair zy commissie ende last aff hebben dat zij inden yersten ende voir al den voirs. Abdt die negen rinsgulden voirs. wederom geven zelen, eer zy met rechte zelen mogen spreken oft yet met feyte oft andersins tegen hem doen sonder ergelist. Geschied tot Everbode a° XV^c zesthiene, mense Novembris, die decima, presentibus quoad promissionem prefati Ludovici in nova camera Adriano Theodorici et Vincentio Hannen testibus. Et in xenone sub abbacia apud coquinam ubi dictus Henricus eisdem a° et die prout premittitur promisit, adfuerunt Wilhelmus Vogels, Walterus Dingens, testes. Ghisbertus Boyens ad premissa notarius. *Ibid.*, fol. 130.

XXXII. — Nota quod a° XVJ° quinta Decembris solvimus dicto Felice in recessu suo prefatos IX flor. ren. communes et sic solutum.

Anno XVIIJ° XVIIJ^a Februarii computavit se emisse et solvisse prout sequitur :

Primo voir IJ ellen IIJ qrt zwarte flaweels..

Eodem anno VIIIJ^a Decembris Averbodio in scriptorio computavimus cum dicto Felice acupictore, similiter Francisco de Crohain, sororio domini abbatis Grymbergensis VI mensuras tele auree quamlibet pro XV st... *Ibid.*, fol. 162 v°.

XXXIII. — Petrus cleermaker de Grymbergen operatus fuit hic LX dietis quamlibet IIJ st. facit XXX st. Item Felix operatus est in monasterio nostro per CXXXIIJ dietas quamlibet IJZ st...

XXXIV. — Anno XX^{mo} (1520) IX Octobris Felix Tax acupictor computavit se exposuisse in Diest apud Hubertum pro I uncia roet zyen lynts totten roden casulen X st...

Item altera Mathei Evangeliste is Felix getogen tot Antwerpen in de merckt met Jan den bottelier ende heeft daer gecocht IIIJZ unce groen zyde, elck unce om IXZ st. maken XLIJ st. I pl... Reg. 13, fol. 39.

XXXV. — Felix recessit Palmarum die XXIIJ Marcii a° XXJ et rediit circa Magdalene ejusdem anni.

Item a° XXJ terciā Octobris misso Felice Tax ad nundinas Antwerpienses emit ad ornamenta IIJ lib. wullen garens, lib. pro XIIJ st...

Item I ulnam panni rubei dicti trype ad oras dalmaticarum pro XIJ st *Ibid.*

XXXVI. — Item IIJZ ulnas zays ad vexillum de Stercsel pro ulna IIIJ st I ort.

Item pro baculo crucifixi de Stercsel V pl.

Item Felix dicit se operatum fuisse in Averbodio citra novissimam computationem usque hodie CXXV dietis, qualibet IJZ st...

Item sartori qui sibi astitit solvit XXVIJ blancas.

Nota Felix secessit ad Tongerlo anno XXJ prima Decembris *Ibid.*

XXXVII. — Item a° XXIIJ XVJ decembris Averbodii computato cum dicto Felice Tax in precentia Johannis de Heelen dicit se citra precedentem computationem nobiscum a° XXJ XIIIJ^a Novembris factam pro nobis exposuisse diversis vicibus Machlinie, Antwerpie in nundinis. Diest, Averbodii pro sartore respective ad summum LXX flor. ren XIIJ st XV gr. et infra dictum tempus operatus est ad ornamenta nostra per LCX dietas, qualibet ad IJZ st. facientes pariter XX ren. Summa totalis XC fl. ren. XIIJ st. XV gr. et hodie solvimus sibi et sic usque XVIJ decembris anni XXIIJ totaliter solutus. *Ibid.*

XXXVIII. — Averbodii a° XXXIIIJ^o februarii XIX^{ma} stilo Leodiensi computato cum Felice Tax acupictore nostro habuit idem citra novissimam computationem suam factam tempore nostri predecessoris a° XXXI° Septembris XVJ^a XXXIJ dietas (qualibet de IJZ st.) facit IIIJ flor. Idem emit et exposuit tempore et de mandatis nostris Antwerpie pro IIIJZ unciis perlularum XXVIJ flor... et competunt sibi a nobis XXIIIJ carol.

Quos solvimus per Petrum de Ghilze clericum nostrum Jacobo, marito Domine Tax, sororis dicti felicis Mechlinie commoranti IIJ die post obitum dicti felicis. Vide latius concordia cum dicto Jacobo atque uxore ejus Averbodii anno XXXIIIJ VJ marciï facta. Reg. 44, fol. 140

Meester Jan uit Lier.

XXX. — Anno XV^c XJ^{mo} IIIJ Marcii.

Eodem tempore supervenit quidam Johannis de Lier cui per medium dicti Felicis (Tax) solvimus pro una borda ad cappam de bonis filis XIJ flor. ren. V st. *Ibid.*

10. *Petrus Van Hesbene, uit Lier.*

XL. — Item prima Decembris a° XIIIJ (1514) de consilio dicti Felicis (Tax) Averbodii solvimus Petro de Hesbene, *acupictori* de Lyer pro una borda *ad casulam* ornamenti albi de S^a Maria XXIJ flor. renens. XV st. et sic solutum. *Ibid.*

Nota. Bordam *ad cappam* habemus ut supra folio precedenti p. J (daar staat ad casulam) a quodam de Lier emptam Petrus de Heesbene (sic) de Lira. *Ibid.*, fol. 69.

In Reg. 12 fol. 7 v° : Petro Van Hesbene van Lyer acupictori solvimus Averbodii pro una borda *ad casulam* XXIJ flor. renens. XV st. in presentia Felicis (Tax).

XLI. — Averbodii a° XXXIIIJ^{mo} februarii XIX^a stilo Leodiensi computato cum felice Tax acupictore nostro habuit idem citra novissimam computationem suam factam tempore nostri predecessoris a° XXXJ^o septembris XVJ^o XXXIJ dietas, quamlibet de IJZ st. facit IIIJ flor. car.

Idem emit et exposuit tempore et de mandato nostris Antwerpie pro IIIJZ uncis perlularum XXVIJ flor. car.

Item pro una petia cameloti albi ongecalandert VJ car...

Et competunt sibi a nobis XXIIIJ car.

Quos solvimus per Petrum de Ghilze clericum nostrum Jacobo, marito domine Tax sororis dicti felicis Mechlinie commoranti IIJ die post obitum dicti felicis. Vide latius concordia cum dicto Jacobo atque uxore ejus Averbodii anno XXXIIIJ VJ marcii factam. Reg. 44, fol. 140.

XLII. — *Acupictoris francisci de Yeteghem conventio.*

Anno XV^c XXXIIIJ^o mense Aprilis die VII^a nae doot felix tax borduerwercker heeft frans van yeteghem van Liere aengenomen den dienst vande boerduerwerck tot Everbode ende geloift heer dionysen Abdt wel duegdelijck, getruwelyck ende ten meesten profyte te dienen in allrehande werck van bordueren sonder hem oft yemanden anders in werck oft inde stoff oft int coopen vande werck oft vande stoff te zuecken. Ende hy sal gehouden zijn tallen plaetsen daer des van noode zal zijn te reysen, om tvoirs. werck oft de stoff te coopen, welck werck oft stoff de Abdt betalen sal metten vertheirden costen die frans dairomme gedaen sal hebben.

Item alsoe langhe als mynen heer ende hem gelieven sal, soe sal hy gehouden zijn altyt mijnen heer voir anderen heeren ende lieden te dienen ende te gerieven.

Item hy sal van jaer tot jaer ende tallen tijden alst van noode sal wesen moeten ende schuldich zijn te reformeren, te maken,

te stoppen, te versien ende lofbaerlyck te onderhouden allen de cappen, casulen, dienrocken, altair cleederen, stoolen, manipulen, lappen, ornamenten ende alrehande missgewade der kercken van Everbode aengaende, sonder yet dair voir te rekenen oft yet dair aff te eysschen.

Item voer desen dienst voirs. sal hij ten twee jaren van mijnen heer hebben een geverwt tabbartlaken gelyck vander familie. Ende als hy tot Everbode werckt, sal hy een camer ende logijs hebben, ende sal opde eetcamer moeghen comen eten. Item des winters ende tanderen tyden, als hij des behoeven sal, soo sal hij aenden kelweerder kerssen halen.

Item voer elcke dachuere die hij voer mynen heer van Everbode bynnen den goidshuyze werckt, sal hy hebben van paesschen tot ste dionijsmisse drie stuvers ende van dionijsmisse tot paesschen twee ende eenen halven stuver, mer voer de dachuere van den ouden werck dair en sal hy nyet aff hebben, als boven. Ende als hy cleermakers oft ander knechten moet hebben, die sal mijn heer loonen ende betalen van hunnen dachuere, ende bynen sgoids-huys zij alssdan den cost ende logijs hebben. Geschiet tot Everbode tusschen de kercke ende de poirte, presentibus ibidem una cum me notario infrascripto, domicello Johanne de schellenburch servitore, domicello Roberti de Marcka Sculteti Leodiensis, francisco wouters de Lier, wilhelmo vogels, theodorico verheiden de Zichenen coco, fratribus augustino yevens de Endovia, portario et fratre johanne breems granario, conversis monasterii Averbodiensis testibus ad premissa vocatis pariter et rogatis.

Item aengesien dat mijn heer voirs. ut te paesschen de leveryc cleedinge gegeven is ende frans als ut begheert een tabbart laken te hebben, dat nochtans hem yerst te paesschen over twee jaren competerende is, soe is veraccordeert, dat men tselve tabbartlaken ut tot eenen penninck taxeren sal, ende nae gelengde vanden tyde dat hy gedient sal hebben, sal tselve hem ende mynen heere respective hinc inde, inde rekeninghe dienen. Actum et presentibus ut supra.

Petrus de Ghilze sacris apostolica et imperiali auctoritatibus ad prescripta, notarius juratus, et per cancellarium ac consilium in brabantia admissus. Reg. 59, fol. 28.

XLIII. — Anno XXXIIIJ XV Aprilis habuit dictus franciscus citra pasche proxime preteritum quo fuit acceptatus XJ dietas quamlibet ad IIJ st. facit XXXIIJ st. quos sibi solvimus per petrum snix bottelarium nostrum.

Item per eundem solvimus dicto francisco 5 junii pro XVJ dietis habuit XLVIIIJ st. Et inclusa V^a die Junii a^o XXXIIIJ est plenarie solutus.

Item a^o 34 Julii XXIIIJ^a solvimus francisco per petrum bottelarium pro XXIIIJ dietis operatis IIJ car. XIJ st.

Anno XXXV^{to} XVIJ^a januarii solvimus francisco supradicto pro XIIIJ dietis habuit pariter XXXV st. et Lamberto sartori de tongerloë qui cum eo operatus est per XJ dietis — dietim IJ st. facit XXIJ st. Et inde IIIJ julii computavit idem acupictor habuisse XVIJ dietas quamlibet ad tres st. facit LI st. sibi solvimus, et super dietis suis habendis recepit idem per Johannem adhuc XVIIJ st. Item 3^a augusti recepit idem franciscus per johannem ad solutionem XX st. st. Reg. 44, fol. 140.

XLIV. — Et dictus Lambertus sartor pro XZ dietis pro qualibet IJZ st. XXVJ st. I pl. per Johannem exsolutus. Et postea XXJ^a augusti recepit idem Lambertus per Petrum de Ghilze pro IIJZ dietis operatis pro qualibet IJZ st. facit VIIJ st. IIJ pec. diestens. solutus.

Anno XXXV° XXIJ^a julii solvimus per Johannem de heelen Petro de Ytecom de Lyra acupictori pro XVIJ dietis Averbodii aent boert vande nytwer cappen operatis qualibet ad IJZ st. facit XLIJZ st.

Deinde XXJ^a augusti solvimus eidem per Petrum de Ghilze ad solutionem super dietis habitis et habendis XL st. et adhuc XX st. et retrospecto francisco acupictori XL st. Reg. 44, fol. 140.

XLV. — I Anno XXXIIJ (1533) XIIJ Decembris solvimus fr. Adriano de Bergis sacriste in subsidium certe computationis per eum in ornamentis ac utensilibus ecclesie factis ut declaravit in prima sua computatione pariter IIIJ^{or} flor. car.

II Anno XXXIIJ in diebus Penthecostalibus emit nobis *Felix Tax* acupictor noster Antwerpie IIIJZ uncias perlen pro ornamentis ecclesie nostre pariter pro XXVIJ flor. car quos sibi solvimus.

III. Item a^o XXXIIIJ in Aprili emimus et solvimus per Petrum Snicx bottelarium nostrum Antwerpie IJ ellen subtilissimi panni linci ad faciendum inde sudarium appendendum meliori baculo nostro pastoralis, vetus enim perierat, ulnam ad XXV stuf. facit pariter L stuf.

IV Item eodem tempore emimus et solvimus de pecuniis nomine sibi numeratis IJ uncias syen pariter pro XIIIJ stuf. Et sic solutum. Reg. 16, fol. 224.

XLVI. — V Anno XXXIIIJ XXV Aprilis solvimus *Francisco acupictori* nostri VIJ car. I stuf. pro certa quantitate filorum aureorum applicatorum ad sudarium novum meliores baculi pastoralis. Eidem solvimus adhuc *pro XJ dietis* pariter XXXIIJ stuf. Et sic in praescriptis usque solutus est.

VI Anno XXXV^c XIX^a Junii Antwerpiae solvimus et emimus per dictum acupictorem et Petrum de Ghilze clericum nostrum erga Johannem de Collegii IJ lb. fistularum aureorum filiorum, quamlibet pro tribus libris flandrie facit XXXVJ car.

VII Item unam libram fistule auri subtilioris IIJZ lb. flandrie facit XXJ car. Item duplicem fistulam filorum argenteorum pro XXX stuf. Item pro IIIJ^{or} uncis I^e nigrorum vinetianorum filorum sericorum quamlibet pro VIIJ stuf. facit XXXIJZ stuf. *Ibid.*

XLVII. — VIII Item pro albis filis sericeis ende gruen lint, pariter VIJZ uncias quamlibet pro VIIJ stuf. facit LX stuf. Item pro filis communibus diversorum colorum ac sex custodiis parvis ligneis dictorum filorum necnon et cordulis canabi pariter XIJ stuf.

IX Item a^o XXXV° XXJ Junii Antwerpiae solvimus nos Dionisius abbas pro VIIJ mappis altarium quarum quelibet est longitudinis VJ ulnarum et latitudinis unius ulne aut circiter octo flor. carol.

X Anno XXXVIIJ^o mense Januarii XIJ stilo Leodiensi, Averbodii solvimus per Petrum de Ghilze, Johanni de Clerck Antwerpiae, in scuto subaudie commoranti, pro IIIJ unciis filorum sericorum *per Franciscum de Yeteghem* acupictorem nostrum erga Johannem Collezii retronominatum emptis, a quo dictus Johannes de Clerck commissionem habuit pecuniam recipiendi, pro qualibet uncia IX stuf. facit XXXVJ stuf.

XI Item eadem solvimus dicto Francisco acupictori nostro pro fistula argenti erga Henricum de Yeteghem patrem suum emptam XV stuf.

XII Et Solvimus eadem die dicto Johanni de Clerck pro tribus unciis perlularum erga matrem uxoris sue per predictum Franciscum emptis pro qualibet uncia VIJZ for. carol. facit XXIJZ flor. carol. *Ibid.*, fol. 225 v°.

XIII Anno XXXVIIIJ Januarii XIIIJ stilo Leodiensi, emimus a Johanne de Clerck mercatore Antwerpiensi petiam fanni albe Serici dicti wit damast cum floribus aureis ende floribus van groenen syde circumfulti, continentem XXV minus unius qrt ulnas ample latitudinis quamlibet ulna pro XV stuf. flandrie facit de qualibet ulna IIIJZ car. constituentes pariter CXIJZ (car ?)

VIJZ stuf. Super quibus Dnus solvit altera die per bottellarium nostrum LXJ car. VIJ stuf. Et reliquos L car. solvit provisor noster et sic solutum.

Pro memoria : De prefato albo panno serico continente 25 ulnas minus I qrt. confecta est per Franciscum acupictorum integra cappella, videlicet cappa a Dionisio abbate casula a Paulo Abb. Tunica pro diacono a Jeronimo (abbate) et tunica pro subdiacono a Mattheo abbate cum stolis atque manipulis respectivis, super fuit autem pars panni ad conficiendum coopertorium corporalis.

XIV Item a° XXXVIIJ Julii XXVJ emimus per Petrum Snix bottellarium nostrum Antwerpie erga Johannem Collezi unam libram fistule auri XVIIJ car. Item duas fistulas filorum argentorum pro XXX stuf. Item duas uncias fili nigri serici gedraet pro XV stuf. quos solvimus.

XV Anno XXXVIIJ jussit R Dnus fieri ex prescripto panno albo serico dicto wit *damast cappam unam ad quam Dnus pro bordis conficiendis in monasterio omnia necessaria Francisco acupictori deliberavit. Ibid.*

XLIX. — XVI Et anno XXXIX Februarii XIIJ stilo Leodiensi solvimus *cuidam acupictori Lirana qui depixit vultus imaginum in scuto dicte cappe depictarum IJ car.*

XVII Anno XXXIX Martii vicesima nona stilo Leodiensi solvimus per dictum Adrianum van der Scaeft Antwerpie Johanni de Clerck pro 3 lb. roye gedraede zyde pariter IIJ flor. car.

XVIII Item eidem pro VIIJ ulnis gruen taftaff pro foderatura retrotacte cappe serice albe florante, ulnam ad XXIJ stuf. facit octo car. XVJ stuf.

XIX Item eodem die solvimus per eundem Dominum Adrianum magistro suprascripto Johanni de Clerck pro media uncia (Z uncie) perlen sen flor. car.

XX Item a° eodem Aprilis 1^a solvimus pro media uncia groen ende roye zyde Diest per Franciscum acupictorem nostrum VIJ stuf. *Ibid.*, fol. 218.

Root carmesyn.

1. Item anno XLVII (1547) Januarii XXVI stilo Leodiensi emit Jheronimus Shceeps Antwerpie pro Francisco acupictore, ulnam rubei carmesyn pro ornamentis albis diaconi et subdiaconi pro qua solvit XXVIIJ stuf.

Sericum hispanicum.

2. Item emit adhuc duas uncias serici hispaniae pro XIIIJ stuf.

solvit pariter IJ carol. IJ stuf. quos Februarii sexta dictus Iheronimus per computationem suam exhibitam recepit et sic solutum.

Gruen zijden lint.

3. Item anno eodem Martii XIJ stilo Leod. emit Johannes Moens Lovanii pro Francisco acupictore Averbodiensi unciam gruen syden lints videlicet XVIIJ ulnas, pro novis ornamentis albis, pro qua eadem die solvit X stuf. dicto Johanni; per Reverendum Dominum solutum. Reg. 17, fol. 1.

LI. — Quispels.

4. Anno eodem Maii penultima altera Pentecostes solvit Reverendus Dominus Francisco, *acupictori in Lyra commoranti*, pro factura cingulorum nuncupatorum quispels ad nova ornamenta alba, et pro auro et serico apposis pariter XXIXZ stuf. Et sic solutum.

Wit zijden lint.

5. Anno eodem novembris XXIIJ emit dominus Johannes Cont-hals, hospes noster Mechliniensis VIIJ ulnas syen lints albi, pro quibus solvit IIIJ stuf; eadem die per Soppen aurigam solutum.

Integrum woestet pro casula et tunica.

6. Anno XLIX (1549) Octobris XXVIIJ emit pro nobis Ant-verpiae Franciscus de Yeteghem acupictor petiam heel woestet nigri coloris ad conficiendas duas casulas feriales; *Item tunicas duas pro diacono et subdiacono cum earum albis et amictis respectivis continentem XIIJ ulnas I qrt, ulna computata ad XXXIIIJ stuf. facit XXIJ car. IXZ stuf. quos (remissis IX stuf.) dictus Franciscus solvit et sic solutum.*

Boerlint, gruen fraengien ende gruen zye.

7. Item aen VJ uncen zyen boerlint solvit IJ car. XIIIJ stuf. Et aen gruen fraengien IIJ stuf. ende aen een loot gruen zyen XI stuf.

Sericum album et viride.

8. Anno XLIX praescripto in fine Februarii stilo Leodiensi solvit Reverendus Dnus Francisco de Yeteghem acupictori pro serico albo et viridi per eundem emptum XVJ stuf. Et sic solutum. *Ibid.*

LII. — Gruen zyen lint gruen zye gruen sayen frandien.

Arma empta Nodi pro diacono etc.

9. Anno L (1550) Januarii XIX stilo Leodiensi exhibuit Franciscus de Yeteghem acupictor computationem suam qua docuit

emisse pro Rev^{do} D^{no} pro novis *nigris* ornamentis IIIJ uncias gruen zyen lints, uncia computata ad IX stuf. facit XL stuf. Item IJ uncias gruen sye pro XVIJ st. Item X uncias gruen syen fraengien de majoribus, et decem ulnas de minoribus; ulna de majoribus computata ad I stuf. IX tr. (?) Et de minoribus ad IJ pleccas facit XVIJ st. Item *IIJ arma* pro R^{do} D^{no} pro quibus computat XVIIJ stuf. Item pro quatuor nodis pro diacono et subdiacono pro factura VJ stuf. Item pro auro computat VIJ stuf. Summa totalis dictorum expositorum per acupictorem exhibitorum ascendit ad V car. VJ stuf. Super quibus recepit a^o L in Natalibus Domini IIJ car. IIJ stuf. Et dicta XIX^a Januarii anno L. stilo Leodiensi IJ car. IIIJ stuf. et sic totaliter solutum.

Witten twyn.

10. Et Februarii XIIJ anno LJ stilo Leodiensi aen XIIIJ streenen witten twijn pro novis ornamentis aureis solvimus per Moens I st. Et sic solutum. Ibid., fol. 1 v°.

Perlulae emptae.

11. Anno L in Octobri emerunt fr. Theodoricus camerarius et Petrus de Ghilze secretarius *medio* Francisci acupictoris XX Octobris erga uxorem Adriani Van der Beke XJ^o XIJ^e perlularum I unciam pro VIIJZ car. facit XCVIIJ car. XIJ st. unciam remisit et permanet ecclesiae Averbodiensi XIJ st. Et sic tantum solverunt XCVIIJ car.

Root carmesyn damast pro dalmatico.

12. Item eadem die emerunt in domo Judoci Van den Steene *in praesentia et cum consilio* dicti acupictoris sex ulnas root carmesyn damast ad usum dalmatici pro Rev^{do} D^{no} in pontificalibus utendi, ulnam pro XXXVJ stuf. facit X car. XVJ stuf.

LIV. — Wit damast cum floribus aureis pro cappis.

13. Item eadem die, in praefata domo dicti Judoci Van den Steene petiam wit damast cum floribus aureis ad opus duarum capparum chori continentem XIXZ ulnas, quamlibet ulnam pro IIJ car. facit, remissa dimidia ulna et ecclesiae propinata LXVJ car.

Velum sericum album argenteis filis intermixtum.

14. Et emerunt Antverpiae adhuc IIJ quart. unius ulnae veli serici albi intermixti argenteis filis pro usu capellani servientis Rev^{do} D^{no} in pontificalibus ad mitram ponendam et deponendam et solverunt pro dicto velo XXIIIJ stuf. Summa totalis de praescriptis ornamentis Antverpiae emptis ascendit ad CLXXVI car. per praenominatos eadem die solutos et complanatos.

Gruen zyen lint.

15. Item solvimus dicto Francisco anno LJ in Coena Domini per Moens aen IZ^o Z^v gruen zyden lints, uncia ad IX st. facit XIIIJZ stuf. solutum. *Ibid.*

LV. — Filum album lini.

16. Item ante portam Averbodiensem solvimus adhuc pro acupictore de filis albis twyn dictis ; et sic solutum.

Anno XLIX (1549) Octobris XXVIJJ recepimus ex Antwerpia petiam unam heel woets swert emptam per Franciscum acupictorem ad conficiendas duas casulas prout superius. Quam Rdus Dnus Francisco solvit et sic solutum.

Gruen zyen boerlint.

17. Item a^o XLIX Novembris XXVJ solvimus dicto Francisco acupictori pro VJ unciis serici viridis nuncupati syen boerlint pro dictis ornamentis IJ car. XIIIJ st. Et sic solutum, uncia computata ad IX st.

Gruen fraengien.

18. Item ultima Februarii anno L^o (1550) stilo Leodiensi solvit Revdus Dnus per Lambertum sartorem Averbodiensem aen gruen frangien Diest emptis pro dictis ornamentis IJ st. Et sic solutum.

LVI. — Gruen syen lint.

19. Et anno L, X^a Martii stilo Leodiensi solvimus Diest per Johannem Froyen scrinificem Averbodiensem pro uncia ende een loot gruen syen lints pro praefatis ornamentis nigris XI stuf. Et sic solutum.

Sericum album et glaucum.

20. Aprilis XVIJ anno LJ pro duabus dimidiis unciis serici glauci et albi coloris pro novis ornamentis solvimus per Johannem Moens Froyen scrinificem Averbodiensem IX st. et sic solutum.

Filum aureum.

21. Item anno LJ (1551) in Aprili post Pascha ex *Lyra* deliberavit Franciscus acupictor pro novis ornamentis twee streenen goutdraets, unam de XXX stuf. et 2^a do XXXIJ stuf. facientes pariter IJ car. IJ stuf.

Sericum viride.

Et deliberavit adhuc gheel zye I vierendeel IJ stuf. Et pro I zyen lints gruen IX stuf. constituentes pariter IJ car. XV stuf. quos ipso die Georgii anno LI a Rev^{do} D^{no} per Moens recepit et sic solutum. *Ibid.*, fol. 2.

LVII. — Pannus aureus.

22. Anno LJ ipso Marci emit Franciscus acupictor Antwerpiae erga Judocum van den Steene duas ulnas panni aurei ad conficiendas bordas pariter pro XVIIJ car.

Filum aureum gruen zyen lint royen zye gedraeyt ruwaesche zye nyet gedraeyt. Viride filum.

Item emit adhuc een vierendeel seu IJ strenas auri pro IIIJZ car. Item IJ uncias gruen zyen lints pro XVIIJ stuf. Item IJZ uncias roy gedraeyde zye pro XXJ stuf. I oert. uncia ad octo cum dimidia stuf. Item ruwaesche ongedraeyde zye pro V stuf. Item Z libram gheel garens pro IIIJ stuf. Et consumsit pariter IIJ stuf. I oert. Summa totalis XXV car. IZ quos XXIIIJ^a Aprilis in praefesto Marci anno eodem recepit. Et sic solutum.

Tinctura panni linei blavei coloris.

23. Item pro tinctura XXXIJ ulnarum panni linei albi, blavei videlicet coloris ad foderanda ornamenta solvimus per camerarium nostrum fr. Theodoricum XLVIIJ stuf., de ulna IZ stuf. Et sic solutum. *Ibid.*

Pannus aureus.

24. Item anno LJ Martii V^a emerunt Antwerpiae fr. Theodoricus camerarius et Franciscus acupictor erga Judocum Van den Steene IIJZ ulnas panni aurei ad conficiendas bordas et scuta pro novis cappis albis pariter pro XXXIZ car. ulna ad IX car. computata.

Geel armozyn.

25. Item emerunt adhuc VJ ulnas gheel armozyn pro cappa feriali in adventu et XL^a (quadragesima) utenda quamlibet ulnam pro XXX stuf. facit IX car. *Ibid.*

LIX. — Gruen tafftaff.

26. Item VIIJ ulnas gruen tafftaff ad foderandum optimam casulam et dalmaticam novam, quamlibet ulnam XX stuf. facit VIIJ car.

Damacenus pannus rubeus.

27. Item emerunt adhuc IJ ulnas root damast ad conficiendas bordas pro dicta cappa feriali glaucei coloris, ulnam pro XXX stuf. facit IIJ car.

Holocericum rubeum.

28. Item mediam ulnam rubei holocerici ad bordas optimae casulae pro XXX stuf.

Syen fraengien roey.

29. Item Franciscus acupictor emit adhuc XIIIJZ uncias roeyer syen fraengien, quamlibet unciam IX stuf. facit VJ car. IJ p.

Sericum diversi coloris.

30 Item adhuc V uncias zyen diversorum colorum quamlibet pro VIIJ stuf. facit IJ car. Summa pro ornamentis per camera-rium et acupictorem expositorum ascendit ad LXJZ car. IJ pleccas Diesthenses per computationem dicti fratris Theodorici solutum et complanatum. *Ibid.*

LX. — De casula IJ cappis et IJ tunicis emptis.

31. Item anno LJ Octobris XXVIIJ^a ipso Simonis et Judae Apostolorum comparuit Averbodii Sebastianus Van der Poerten mercator, Antwerpiae apud novam bursam, in Sancto Luca com-morans, cum variis ornamentis ecclesiae et emimus ab eodem Se-bastiano duas cappas magnas, casulam et duas tunicas pro dia-cono et subdiacono cum stolis manipulis et lappen van blauw damast met gouwen bloemen, met boerden van gouwen laken, pro quibus V ornamentis solvit Reverendus Dnus eadem die in promptus in praesentia fratris Theodorici camerarii et magistri Johannis Beka, medici Diestensis, centum coronas flandriae in specie, qualibet ad XXXVIIJZ stuf. computata. Et sic dictus Sebastianus de dictis ornamentis totaliter solutus est; et famulo dicti Sebastiani propinavit Revdus Dnus pro bibalibus dimidium filippensem in specie de XIIJZ stuf. *Ibid.*, fol. 2 v°.

LXI. — Pannus aureus colore violarum.

32. Anno LI, XXIIIJ Octobris emit fr. Theodoricus de Rure-munda, camerarius, Antwerpiae erga Judocum Van den Steene IIIJ ulnas et IIJ qrt unius ulnae panni aurei colore violarum, pro ulna solvit IX car. facit XLIJ car. XV stuf.

Pannus aureus viridis.

33. Item emit adhuc IJ ulnas gruen gouden lakens, ulnam pro novem carolis facit XVIIJ car.

Pannus aureus.

34. Item V quarteria aurei panni pro ulna IX car. facit XJ car. V stuf.

Pannus argenteus.

35. Item emit adhuc XIJ ulnas IIJ quarteria panni argentei ulna pro VIIJ car. facit, remissis IIJ quarteriis XCVJ car. Eo-dem tempore emit adhuc petiam rubei holirici continentem XVIIJ ulnas, ulna pro IIJ car. facit LIIJ car.

Nigrum holocericum.

36. Item emit adhuc VIJ ulnas nigri holocericici pro cappa lu-gubri, ulnam pro IIJ car. facit XXJ car.

Root tryp.

37. Item emit adhuc petiam rubei tryp continentem XX ulnas aut circiter pro qua solvit XZ car. Summa totalis ascendit ad IJ^c LIIJZ car. per dictum solutum. *Ibid.*

LXII. — Pannus aureus.

38. Anno LJ V^a Decembris ipso Barbarae virginis comparuit Averbodii (cum) variis ornamentis et mitra insigni ex Tongerlo. Sebastianus Van der poerten Antwerpiae in Sancto Luca comorans; a quo Reverendus Dnus emit eadem die duas petias panni aurei quarum prima melior ad conficiendas inde IJ tunicas pro meliori casula ac cappa continebat IJ ulnas Z quartaria et secunda alterius coloris et minoris valoris ac sortis continebat octo cum dimidio ulnas precise, faciunt pariter XJ ulnas, ulna per dictum Sebastianum de meliori panno aureo tanata ad XXIIIJ car. et de IJ^a sorte ad octodecim car. Sed Revdus Dnus tanavit unnam solum, una ad alia relata, videlicet de meliori praedicto et IJ^a sorte ad XV car. facit CLXV car. Nihilominus Revdus Dnus dedit dicto Sebastiano pro praescriptis duabus petiis aurei panni C et IX daelders, quolibet daeldero ad XXIX stuf. computato mediantibus quibus contentus et solutus est. Et est latitudinis IIJZ quartaria precise.

Holocericum nigrum.

39. Deinde postea anno LIJ Martii XXVJ^a stilo leodiensi quia non sufficiebant VIJ ulnae pro cappa lugubri, [Rubrum sericum] emit Franciscus acupictor Antwerpiae adhuc unnam nigri holocerici pro IIJ car Eadem die [Unci empti] emit adhuc unciam rubri serici ongedraeyt pro VIIJ stuf. Et XV paria uncorum pro cappis pro IIJ stuf. facit IIJ car. XI stuf. per Dominum solutum. *Ibid.*

LXIII. — Gruen gedraeyde zye.

40. Item anno LIJ, altera Epiphaniae Domini, computat Franciscus de Yeteghem acupictor emisse Antwerpiae pro ornamentis ecclesiae et cappis conficiendis imprimis IJ lib. gruen gedraeyde zye uncia ad VIIJZ stuf facit de lib. VI car. XVJ stuf. facientes pariter de IJ lib. XIIJ car. XIJ stuf. [Roey gedraeyde zye Filum aureum gruen sayen fraengien Root saeyen garen. Root ende gruen syen lint Witte zye gedraeyt Swerte zye, garen.] Item emit adhuc I lib. roey gedraeyde zye pro VJ car. XVJ stuf. Item een vierendeel goudtdraet pro IIIJZ car. Item IJ lib. gruen zaeyen fraegien XXVIIJ stuf. Item J lib. roet saeyen garen XIIIJ stuf. Item X uncias gruen ende root syen lint pro IIIJZ car. uncia ad X stuf. Item uncia witte gedraeyde zye pro VIIJZ stuf. Item IJ

unciae swerte sye VIIJZ stuf. Aen garen VI stuf. Et consumpsit IJZ stuf., totaliter solutum et complanatum. *Ibid.*, fol. 3.

LXIV. — Imagines acu depicte emptae.

41. Anno LIJ (1552) statim post festum Paschae emit Revdus Dnus erga Petrum de Yeteghem fratrem Francisci acupictoris nostri duas imagines antiquas artificiose acu depictas videlicet « den noot Goids » pro quibus solvit dicto Petro IJ coronas valentes pariter IIJ car. XVIIJ stuf. Et sic solutum.

Flores aurei.

42. Anno LIJ in Maio statim post festum Paschae deliberavit Franciscus de Yeteghem acupictor R^{do} D^{no} juxta conventionem cum ipso, Nativitate Christi anno LIJ factam, centum aureos flores tam magnos quam parvos, diversae formae et sortis, ad ponendos super ornamentum album rubrum videlicet root carnosyn fluweel VZ casulas et IJ tunicas, quolibet flore aureo expensis suis deliberato et perfecto ad X stuf. computato, facit de centum floribus L car. quos vicibus duabus a R^{do} D^{no} recepit et sic solutum. *Ibid.*

LXV. — Crux Sancti Spiritus pro casula.

43. Anno LIJ in medio Septembris emit Rdus Dnus erga Franciscum de Yeteghem acupictorem crucem pro casula cum imagine Sti Spiritus et diversis aliis imaginibus artificiose depictis pro qua cruce anteriori et posteriori dedit dicto acupictori XXJ car. XIIIJ stuf. et sic solutum.

Fila aurea zyen quispelen dopkens in de quispelen

44. Anno eodem, Octobris XIIIJ^a solvimus Francisco de Yeteghem acupictori ad fila aurea VIIJ stuf. Item aen IIIJ zijen quispelen pro nigris ornamentis. Item aen vier dopkens inde quispelen I plc. faciunt pariter XIJ stuf. I plc, quos eadem die a Reverendo D^{no} recepit. Et sic solutum. *Ibid.*

LXVI. — Flores aurei.

45. Anno LIIJ XIJ Martii deliberavit dictus acupictor juxta conventionem cum ipso factam totten autaeer cleet XXIIJ flores aureos parvos et magnos quolibet ad X stuf. computato, facit XIJ car. [Litterae aureae.] Item eadem die deliberavit adhuc diversas litteras ex auro confectas numero LXXJ qualibet littera ex auro confecta et super vestem altaris ponenda ad IJZ stuf. computata facit de dictis LXXJ litteris VIIJ car. VIJZ stuf. Quos Martii XIJ anno praedicto stilo Leodiensi Averbodii recepit. Et sic solutum.

Pannus argenteus imaginatus.

46. Anna LIIJ Maii XXVIJ emit fr. Theodoricus camerarius Averbodiensis in domo Judoci Van den Steene Antwerpiae comorantis medio Francisci de Yeteghem acupictoris Averbodiensis IIIJ ulnas panni argenti imaginati, ulnam pro VJZ car. facit XXVI car.

Holocerikum nigrum Holocerikum rubeum.

47. Eadem die emit adhuc IJ ulnas holocerici nigri pro VJ car. Item VIIJ ulnas holocerici rubei, ulnam IIJ car. faciunt XXIIIJ car. *Ibid.*

LXVII. — Imago Trinitatis depicta.

48. Anno LIIJ post Nativitatem Christi, stilo Leodiensi, emit Revdus Dnus a Francisco acupictore imaginem Trinitatis acu depictam cum IJ angelis a quolibet latere ad ponendam super vestem altaris in medio pro qua Revdus Dnus dicto Francisco solvit XIJ car. et sic solutum.

Root carmesyn fluweel. Pers sye sattyn Root carmesyn damast Wit syen sattijn.

49. Item adhuc VIIJ ulnas rubei holocerici dicti carmesyn fluweel ulnam IIIJZ car. facit XXXVJ car. Et emit adhuc IIIJ ulnas pers emit adhuc XVIJZ ulnas root carmesyn damast, ulnam IJ car. facit XV car. Item VIIJZ ulnas wit syen sattyn pro ulna solvit XXX stuf. facit XJ car. et V stuf. Totaliter per computationem dicti camerarii anno LIIJ Junii XXVIJ exhibitam solutum et complanatum.

Fila aurea Fila serica Cista lignea empta.

50. Anno LIIJ Maii XXVIJ emit dictus fr. Theodoricus camerarius medio dicti Francisci mediam libram filorum aureorum pro qua solvit IX car. Eadem die emit adhuc diversa fila serica pro IIJ car. IJZ stuf. I plc. Item pro custodia seu cistula lignea in qua dicta ornamenta fuerunt imposita solvit VJ stuf. totaliter per dictam computationem solutum et complanatum.

Unci glauci Wit lint.

51. Anno eodem, Decembris VIJ emit Revdus Dnus ante portam Averbodiensem C paria gheel haecken ende ooghen. Item XLVIIJ ulnas wit lints pariter pro XJ stuf. per Dominum solutum. *Ibid.*, fol. 3 v°.

LXVIII. — Borda ad cappam ponenda cum historia S. Jois Baptistae.

52. Anno LIIJ media Augusti convenit Revdus Dnus cum dicto Francisco de Yeteghem acupictore ad conficiendam, propriis expensis et materialibus suis, bordam unam novam, hystoria Dni

Johannis Baptistae, unde decollatio ipsius posita est in schuto dictae cappae cum armis Dni Mathei abbatis et data de 1553, et promisit Revdus Dnus dicto Francisco dare opere perfecto, juxta conditionem sibi specificatam et ostensionem alterius cappae sibi factam LIIIIJ lib. flandriae, qualibet lib. ad VJ car. computata facit LXXXIIIIJ car. dicto Francisco competentes ; quos anno LIIJ Decembris XXVIJ et anno LIIIIJ februarii IX, stilo Leodiensi, a Rev^{do} recepit. Et sic solutum.

LXIX. — Borda nova cum historia b. Mariae Virginis ad cappam.

53. Item a^o LIIIIJ (1554) Martii XXVIJ in Paschalibus habuimus a Francisco de Yeteghem, acupictore Averbodiensi, unam bordam novam cum figura beatae Mariae Virginis et in schuto cum figura Assumptionis beatae Mariae Virginis cum IIIJ angelis pariter pro XXX car. super quibus eadem die solvimus ipsi ad computum XX car. ; reliquos (car.) solvimus ipsi Averbodii a^o LIIIIJ Junii XXVIJ. Et sic de dicta borda totaliter solutus est.

LXX. — Borda nova cum historia B. Mathei apostoli ad cappam.

54. Anno eodem Martii XXVIIJ jussit Revdus Dnus per dictum acupictorem fieri unam novam bordam cum figura et historia Mathei apostoli et evangelistae ad novam cappam juxta figuras sibi traditas pariter pro XIIJ lib. IIIJ car. facit pariter LXXXIJ car. Super quibus recepit Maii XV — XL car. Item anno LV Johannis Evangelistae videlicet Decembris XXVIJ, stilo Leodiensi, solvimus Francisco acupictori pro plena solutione XLIJ car. sed asserebat se parum fructum fecisse in opere isto, sic de gratia superaddidit Revdus Dnus ipsi XXIIIIJ stuf. Et sic solutum.

Albus pannus damascenus cum floribus aureis.

55. Anno eodem Martii XXIX in paschalibus Maii XVJ emit camerarius noster Antwerpiae IIJ ulnas wit damast cum floribus aureis ad reficienda ornamenta ecclesie nostre respective et pro ulna solvit IIJ car. facit IX car.

Sericum coloratum.

56. Item eodem tempore emit praescriptus XV ulnas serici colorati pro ulna solvit IJZ car. facit XXXVIJZ car.

Fila aurea et argentea.

57. Anno eodem Maii XV emit Franciscus acupictor Antwerpiae varia genera filorum, colorum diversorum, imprimis een viendeel goudtdraets ende silverdraets pariter pro IIIJ car. XJZ stuf. [Sericum viride, nigrum et flaveum gedraeyt swert saeyen garen, gruen en de root zyden lint.] Item aen IX oncen groene swerte ende gheelee gedraeyde sye uncia pro VIIIJZ stuf. facit IIIJ car.

I blc. Item Z libram fili flavei pro IIIJ stuf. Item een vierendeel swerte saeyen garen pro IIJ stuf. Item XIZ uncias groen ende root zyden lint, quamlibet unciam VIIJZ stuf. solvit. IIIJ car. XVIJ stuf. I blc. Summa praedictorum expositorum facit XIIJ car. XVIJ stuf. *Ibid.*, fol. 4.

LXXI. — Pictura schuti Sti Mathei apostoli Sericum nigrum.

58. Item pro pictura ad formandum scutum Sti Mathei apostoli solvit dictus Franciscus VIIJ stuf. Item a^o eodem Junii ultima emit dictus acupictor in Lier IJ uncias fili serici nigri, quamlibet unciam pro VIIJZ stuf. facit d. e duabus unciis XVIJ stuf. Quos Julii VIJ^a anno praescripto Averbodii recepit. Et sic solutum. Gruen ende root zyden lint. Fila aurea et argentea. Sericum album, rubrum, viride, nigrum, flaveumque gedraeyt flavea fila, swert sayen garen.

59. Anno 1554 Junii septima exhibuit nobis Franciscus acupictor cedulam de diversis per eum Antwerpiae pro ornamentis ecclesiae emptis ut sequitur : Item XIZ uncias gruen ende root lint, uncia ad VIIJZ stuf. facit IIIJ car. XVIJ stuf. 1 blc. Item een vierendeel ll. goud ende zilver draet pro IIIJ car. XIZ stuf. Item roy, gruen, swerte, ende gheel gedraeyde zye IX uncias, uncia ad VIIJZ stuf. facit IIIJ car. 1 blc. Item gheel garen een half ll. IIIJ stuf. Item een vierendeel ll swerte sayen garen IIJ stuf. Summa totalis XIIJ car. XVIJ stuf. Quos VIIJ Junii recepit et sic solutum.

Pannus aureus holosericum rubeum filum sericum fuscum.

60. Anno eodem Julii XXVI emit Franciscus acupictor Antwerpiae 3 ulnas panni aurei pro VIJ car. Eadem die emit adhuc duas ulnas holocerici rubei pro VI car. Et VIIJ uncias fili serici fusti pro IIJ car. VIIJ stuf. dedimusque ipsi pro in hoc negotio consumptis IIJ stuf. Per Revdum Dnum solutum. *Ibid.*

LXXII. — Borda nova de desponsatione B. Mariae Virginis et Joseph ad cappam.

61. Anno 1555 Aprilis XVI in paschalibus deliberavit nobis Franciscus de Yeteghem acupictor noster Averbodiensis unam bordam novam cum desponsatione B. Mariae et Joseph in schuto et diversis aliis imaginibus virginum in aliis IJ partibus pro XXV car. VIJ stuf. Quos sibi in promptis solvimus. Et sic solutum. *Ibid.*

LXXIII. — Borda nova cum figura S. Huberti ad cappam.

62. Item anno et die quibus supra deliberavit idem praescriptus adhuc unam aliam bordam novam cum figura S Huberti ja-

centis ante imaginem Cricifixi et cum diversis imaginibus confessorum in aliis IJ partibus pro XXV car. VIJ stuf. Quos sibi die et anno praescripto solvimus. Et sic de omnibus et singulis per eum nobis deliberatis ac etiam venditis usque ad XVJ Aprilis anno 1555 solutus est.

Flores aurei.

63. Anno eodem in Julio, D^{no} existente Bruxellae in dietis statuum Brabantiae deliberavit Averbodii Franciscus acupictor praenominatus *fratri Johanni Mentens* pistrinario XLIIIJ flores aureos diversae formae et sortis varie, recepit videlicet de unoquoque flore, uno relate ad alium X stuf. juxta conventionem in Decembri anno LIIIJ cum ipso facta, facit pariter XXIJ car., quos vicibus duabus a Rev^{do} D^{no} recepit. Et sic solutum.

64. Anno LV in Octobri emit Henricus Driedons Antwerpiae erga Jacobum van Afflighem « in den bonten Mantel » commorantem XXJ ulnas wit zilveren laken quamlibet ulnam VIJ car. videlicet CXLVIJ car. [Pannus argenteus albus.] Quos eadem die per dictum Henricum solvimus. Et sic solutum. Ibid., fol 4 v°.

LXXIV. — Borda nova cum historia S. Catharinae Virginis ad cappam.

65. Anno eodem Decembris XXVIJ deliberavit Averbodii Franciscus acupictor Averbodiensis unam bordam historiae Sanctae Catharinae virginis per ipsum fasta pro qua Revdus Dnus solvit VIJ libras flandricas facientes XLIJ car. Quos vicibus diversis anno eodem a Rev^{do} D^{no} recepit. Et sic solutum.

Flores aurei.

66. Anno ut supra Decembris XXVIIJ recepit dictus acupictor a Rev^{do} D^{no} pro XIJ floribus aureis per ipsum ad scutum Averbodii deliberandum VJ car. Quos Februarii IJ^a anno LVJ stilo Leodiensi deliberavit. Et sic deletum.

LXXV. — Borda nova cum nativitate Christi depicta ad cappam.

67. Anno LVJ Februarii IIJ^a stilo Leodiensi, emit Revdus Dnus a dicto Francisco acupictore Averbodiensi, bordam novam de nativitate Christi in schuto depicta, et in aliis IJ partibus imaginibus sanctorum Petri, Pauli, Bartholomei, Johannis Evangelistae apostolorum; Catharine et Magdalene virginum pro XXV car. quos die praescripto in promptis recepit. Et sic solutum.

68. Anno LVJ Februario, stilo Leodiensi, emit nobis Henricus Driedons Antwerpiae een ll. goutdraets pro XIX car. Een ll. groeyn zye. Een ll. root zye strenen (?) pro XIIJ car. IIIJ stuf.

Et dimidiam ll. groen zye lynt pro IIJ car. XV stuf. totaliter per nos solutum.

LXXVI. — Borda nova de hystoria Sancte Barbare virginis ad cappam.

69. Anno LVJ Martii XXIX° stilo Leodiensi, ipso die dominico palmarum deliberavit nobis Franciscus de Yetecom (sic) acupictor noster Averbodiensis unam bordam novam de hystoria sancte Barbare virginis pro XLIJ car. super quibus receperat ad computum anno predicto tertia Februarii stilo Leodiensi XXI car. Et pro plena solutione hujus borde recepit Aprilis septima in paschalibus XXJ car. facientes pariter XLIJ car. et sic solutum. Patrona.

Et pro patrona hujus borde solvit pictori XXXVJ stuf. quas restituimus illi predicto die et sic deletum.

Pannus argenteus albus.

70. Anno LVJ Aprilis VIIJ^a in paschalibus emimus Averbodii erga Jacobum de Afflighem Antwerpie commorantem « in den bonten Mantel » IIIJZ (partes) ulnarum panni argentei albi pro quibus illi solvimus per Everardum familiarem nostrum in promptis XXX car. et sic solutum.

LXXVII. — Borda nova de hystoria beate Marie Virginis ad cappam.

71. Anno LVJ Julii XVJ deliberavit Franciscus de Ytecom (sic) acupictor Averbodiensis unam novam bordam de historia beate Marie Virginis Nativitatisque ejus pro qua solvit Revdus Dnus ille eodem die XLIJ car. Et sic solutum.

LXXVIII. — Borda nova de hystoria Abrahe ad cappam.

72. Anno LVJ scda Septembris deliberavit praescriptus Franciscus Averbodii unam bordam novam de historia Abrahe pro qua solvit Revdus Dnus illi XXX car. et sic solutum.

LXXIX. — Borda nova de hystoria Sancti Pauli apostoli ad cappam.

73. Et eodem die deliberavit similiter unam bordam de hystoria Sancti Pauli apostoli pro qua solvit Revdus Dnus quoque XXX car. et solutum. Solutio eutem istarum trium bordarum ante opus completum diversis vicibus facta est et sic solutum.

Patrone.

74. Item Franciscus docuit exposuisse pro tribus patronis bordarum videlicet Marie Virginis, Abrahe et Pauli apostoli IIIJZ car. quos a Rev^{do} D^{no} Averbodii recepit anno LVJ Septembris XIIJ^a et sic solutum.

Sericum variis coloribus coloratum onghedraet.

75. Anno LVJ in fine Septembris emit Franciscus de Itecom

(sic) acupictor Averbodiensis Antwerpie unam ll. serici ongedraet diversorum colorum, pro qua solvit VIIJ car. quos Octobris decima a^o LVJ a Rev^{do} D^{no} recepit et sic solutum.

LXXIX. — Borda nova de hystoria beate Marie Virginis post partum ad cappam. Patrona.

76. Anno LVJ Decembris XXVIJ deliberavit Franciscus de Itecom, acupictor Averbodiensis unam bordam de historia beate Marie virginis post partum et in scuto habetur fugatio ipsius in Egiptum sedentis super asinum cum puero Jhesu : pro qua solvit Revdus Dnus XLIJ car. quos diversis vicibus recepit a Rev^{do} D^{no} et sic solutum.

Item anno LVIJ Januarii XXIIIJ^a stilo Leodiensi, solvit Revdus Dnus pro patrona hujus borde XXX stuf.

LXXX. — Borda casule cum figura Dni nostri Jhesu Christi in cruce pendentis.

77. Anno LVIJ Martii XV^a stilo Leodiensi, deliberavit Franciscus de Ytecom, acupictor, Averbodii unam bordam casule cum figura Dni Nostri Jhesu Christi pendentis in cruce pro qua solvit Revdus Dnus Francisco XXJ car. XIIIJ stuf. quos accepit duabus vicibus nempe Januarii XXIIIJ^a anno LVIJ stilo Leodiensi semper IJ car. XIJ stuf.

Et Aprilis XX^a pro plena solutione de omnibus deliberatis suis usque in hunc diem predictum ; confiteor me recepisse a Rev^{do} D^{no} Averbodiensi IX car. IJ stuf. et sic de omnibus solutus sum ut etiam (?) teste, manu mea hic subscripta. Ibid., fol. 5.

LXXXI. — Borda de historia beate Marie Virginis et in scuto de circumcissione Dni ad cappam.

78. Anno LVIJ Junii VIIJ^a deliberavit predictus Franciscus in penthecostalibus Averbodii unam bordam novam de historia beate Marie Virginis et in scuto de circumcissione Dni pro qua solvit Revdus Dnus Francisco in promptis XLIJ car. Et sic solutum est. Wit damast.

79. Anno LVIJ in Julio emit Henricus Driedons Antwerpie medio Francisci acupictoris XVIJ ulnas wit zijden damast sonder bloemen, quamlibet ulnam pro XLIIIJ stuf. XXXVIJ car. VIIJ stuf. et adhuc septem ulnas root damast carmesijn quamlibet ulnam pro IJ car. XI stuf. videlicet XVIJ car. XVIJ stuf. Totum per nos dicto Henrico solutum.

Roode tryp.

80. Anno LVIJ in Octobri emit nobis Henricus Driedons Antwerpie petiam integram root tryp continentem XVIIJ-XIX vel

XX ulnas pariter pro IX car. XVIIJ stuf. quos solvit dictus Henricus.

LXXXII. — Wit damast.

81. Anno 1557 in Vigilia Andree Apostoli solvimus Averbodii de consilio et in presentia Francisci de Ytegem (sic) acupictoris nostri, *Jacobo de Clerck* mercatori Antwerpie habitanti in platea predicatorum pro XLIJ ulnis wit damast cum floribus aureis magne latitudinis, de qualibet ulna VIJ car. facientes ducentos XCVIJ car. Et sic solutum in presentia Adriani Van der Waerden presbyteri et capellani nostri et Everardi Smeyers de Blisia familiaris nostri.

Rooede ende groen zijde pro fymbreis capparum.

82. Anno LVIIJ Januarii X^a, stilo Leodiensi, emit nobis ffranciscus (sic) de Ytegem acupictor noster Antwerpie IIJ ll. root ende groen zye om frangien te maken quamlibet libram pro VJ car. VI stuf. facit pariter de dictis tribus ll. XVIIJ car. XVIIJ stuf. quos solvimus per magistrum Renerum aurifabrum.

Pannus aureus colore violarum.

83. Item a^o 1558 Martii penultima, stilo Leodiensi, nobis Antwerpie existentibus, emimus a Jacobo Veraffhuysen mercatore Antwerpiensi XXX ulnas panni aurei colore violarum, ulna taxata ad XXXIIJ car. valet IX^c XC car. quos sibi subsequente die videlicet ultima Martii per Henricum familiarem nostrum solvimus et sic solutum.

LXXXIII. — Borda nova ad cappam in scuto de Heleseio.

84. Anno LVIIJ in Martio, stilo Leodiensi, deliberavit nobis Averbodii ffranciscus (sic) de Ytegem acupictor unam bordam novam de diversis sanctis et in scuto de Heleseio cum angelo panem sibi afferente, pro qua solvit Revdus Dnus illi Aprilis ultima XXV car. VIJ stuf.

fflores aurei.

85. Anno eodem Aprilis VIIJ deliberavit Averbodii prenominatus ffranciscus XXXVIJ flores aureos diverse forme et sortis unde recepit pro unoquoque flore uno ad alium relato, X stuf. juxta conventionem cum eo factam antea, facit pariter XVIIJZ car. Quos ultima Maii recepit et sic solutum.

Holocericum nigrum.

86. Anno eodem in Augusto emit nobis Antwerpie ffranciscus de Ytegem acupictor noster Averbodiensis sex ulnas holocerici nigri pro ornamentis ecclesie quamlibet pro IIJ car. facit XVIIJ car. quos in promptis per eundem solvimus et sic solutum.

LXXXIV. — Borda nova ad cappam de historia beate Marie Virginis et in scuto de (sic).

87. Anno eodem Augusti XXVIIJ deliberavit nobis Averbodii ffranciscus acupictor noster Averbodiensis unam bordam de historia beate Marie Virginis et in scuto illius de (sic) pro qua solvit Revdus Dnus illi XLIJ car.

LXXXV. — Borda nova ad cappam de historia beate Marie Virginis et in scuto de presentatione ejus.

88. Anno eodem Octobris XV^a deliberavit vidua ipsius francisci per filium suum Paulum post obitum patris unam bordam novam de historia beate Marie Virginis et in scuto illius de presentatione Marie Virginis pro qua solvit Recdus Dnus per filium predictum XLIJ car et sic solutum.

LXXXVI. — Borda nova ad cappam de historia Marie Magdalene Patrona.

89. Anno LIX februarii decima, stilo Leodiensi, deliberavit nobis Averbodii Paulus, filiis ffrancisci de Ytecom cum historia Marie Magdalene pro qua solvit Revdus Dnus in promptis illi eodem die XLIJ car. Eodem vero die docuit exposuisse pro patrona illius borde XXXIIJ stuf. quos etiam in promptis recepit et sic de omnibus suis deliberatis usque in hanc horam solutus est.

Groene zyde.

90. Anno LIX Martii ultima emit nobis Antwerpie Paulus filius ffrancisci de Itecom (sic) acupictoris unam libram groen zijde ad faciendas fymbrias capparum pro VIIJ car. VIIJ stuf. quos per eundem in promptis solvimus et sic solutum.

Pannus argenteus.

91. Anno LX Maii XXIX emimus a quodam mercatore Antwerpiensi XXIJ ulnas $1/4$ panni argentei ulna taxata ad VIJZ car. valet centum LXV car. quos sibi in promptis solvimus. Et sic solutum. *Ibid.*, fol. 5 v°.

LXXXVII. — Mitra.

92. Item a^o 1560 Junii 22. in vigilia Apostolorum Petri et Pauli comparuit Averbodii Sebastianus van der Poerten, mercator quondam Antwerpiensis ut supra perhibetur (?) sed et nunc Mechlinie habitans, diversis (cum) ornamentis ecclesie et cum mitra, unum emimus ab eodem mitram pro parte albam, cum diversis lapidibus et perlulis ornatam necnon in multis locis deauratam taxata ab eo ad ducentos quinquaginta carol. sed solvimus illi centum daelderos philippenses valentes et tunc XXXV

stuf., constituentes centum LXXV car. quos sibi in presentia Everardi capellani nostri solvimus. Et sic solutum.

ffila aurea.

93. Anno LVJ Januarii decima, stilo Leodiensi, emit Paulus, filius ffrancisci de Itecom, acupictor unam libram filorum aureorum pro XXJ car. XIJ stuf.

ffila serica.

94. Eodem die emit adhuc tres libras filorum sericorum groen ende roode gedraet, quamlibet libram pro VIIJ car. facit XXIIJ car. Item emit adhuc tres uncias filorum sericorum ongedraet diversorum colorum pro quibus solvit XXX stuf. XI oert. Item emit adhuc unam libram gheel garen, solvit V stuf. totaliter per eum solutum.

Fila aurea.

95. Anno LXJ Februarii XXIIJ^a, stilo Leodiensi, emit Paulus de Itecom acupictor Antwerpie unam libram filorum aureorum pro XXJ car. XIJ stuf. Eodem die emit adhuc unam strenulam filorum argenteorum pro XXXVJ stuf. Item emit adhuc die eodem duas strenulas filorum sericorum ongedraet blavei et viridis coloris pariter pro IIJ stuf., sic totaliter per eum solutum.

Fila aurea.

96. Anno LXJ Aprilis XJ emit Paulus de Itecom acupictor Antwerpie unam libram filorum aureorum erga Jacobum de Clerck pro XXIJ car. XVJ stuf. Eodem die emit adhuc IIIJZ oncen ongedraade zijden quamlibet unciam pro XV stuf. valet IIJ car. VIJ stuf. pariter per eum solutum.

LXXXVIII. — Borde capparum antique.

97. Anno LXJ Maii XX^a emit Revdus Dnus erga Sebastianum Van der Poerten Mechlinie quator bordas capparum antiquas diversarum hystoriarum, pro quibus solvit in promptis dicto Sebastiano in hospitio nostro Mechliniensi LXXXIIIJ car et sic solutum.

Fila serica.

98. Anno LXJ in Augusto emit nobis Paulus de Itecom acupictor Antwerpie unam libram filorum sericorum diversorum colorum onghedraet pro qualibet uncia XV stuf. facit XIJ car. quos per cum solvit Revdus Dnus et sic solutum.

99. Anno (eodem) in Septembri emit nobis Paulus de Itecom acupictor noster in Lyra unam libram gheel garen pro bordis faciendis pariter pro VIJZ stuf.

Root tryp.

100. Anno (eodem) Octobris XVJ emit Revdus Dnus Antwerpie per Everardum « int gulden cruys » unam petiam integram root tryp pro IX car. XVIIJ stuf. quos in promptis solvit et sic solutum. Eodem die unam petiam integram witte fasteyn pro IIJ car. XIJ stuf. in promptis solutis, et sic solutum.

ffila zerica ongedraet.

101. Anno LXJ Novembris quinta, enuit nobis Paulus de Itecom acupictor noster Antwerpie IIIJZ unsias ongedrade gout geel syde pro quibus solvit in promptis IJ car. IX stuf. et sic solutum. Novam dictas solvit ff Jacobo.

102. Anno LXJ jussimus fieri Averbodii, expensis et dietis nostris et aliis materialibus bordam ad tunicam diaconatus, exceptis de lijsten, per Paulum de Yetegem et Edbeth sororius ejus acupictores Lyrenses sed quia fuerant tardi, hyemali tempore ad operandum mane, licentiatum (sum) eos ante perfectionem operis.

Item dwit oft naeckte (ut ipsi nominant) jussimus fieri Mechlinie de eadem tunica videlicet per Gummarum Vervaren (vernaren) in scuto van Lyer pro XXZ car. desuper recepit a° LXJ Decembris VJ^a ad computum per D. Johannem, hospitem nostrum Mechliniensem IIJZ car. Item adhuc a Paulo van Yeteghem VJZ car. quos hospes noster prescriptus Paulo restituit. Item adhuc a° videlicet XVIJ Decembris recepit a nobis Mechlinie in hospitio nostro VJ car.

LXXXIX. — Bordam ad tunicam subdiaconatus.

103. Anno 1562 Januarii XVIJ stilo Leodiensi, acceptarunt Averbodii Petrus van Roesbroeck et Anthonius frater ejus, acupictores Lyrenses aliam bordam ad tunicam subdiaconatus in qua sunt XVJ rotule ante et retro cum figuris tam novi quam antiqui testamenti cum certis floribus intermediis. Item super IJbus brachiis sunt IIIJ rotule cum figuris IIIJ doctorum. Item ante et retro circa collum cum armis Mathei a Rethy abbatis et data a¹. Item dwit oft naeckte (ut ipsi dicunt) in figuris et rotulis quod sic per alium artificiose prescripti acupictores suis expensis procurabunt et permiserunt fieri. Item de circumferentiis omnium istorum, dictis lysten, non tenentur prescripti sed *nostris expensis et dietis in monasterio jussimus fieri* verum pro alio opere videlicet promisimus illis solvere JC^c car. si tunc juxta promissa ut in conventionem compleverint, desuper a° videlicet Maii XIX, receperunt Averbodii ad computum quinquaginta car. Item a° LXIIJ Aprilis XV deliberaverunt prescripti acupictores Averbodii bor-

das ad tunicam videlicet necessarias, verum sequente die videlicet XVJ Aprilis solvimus ipsis pro plenaria solutione centum car et sic solutum.

Perlule Antwerpie empte.

104. Anno 1562 Julii 23 emerunt Antwerpie M(agister) Renerus hospes noster Antwerpiensis et D. Everardus de Blisia capellanus noster erga Andream Rindersleven, mercatorem, inde coralen prinze (?) Antwerpie habitantem unam cistam sive casseam perlularum ponderantium XVIXZ unceas, uncea taxata ad XI car. valet Xc XC IIIJZ car. Quos a^o et die ut supra idem mercator a supranominatis recepit videlicet per quitanciam.

105. Anno LIJ Julii XXVJ vendidit nobis Henricus Driesche acupictor Lyrensis tres bordas duas ad cappas et unam ad casulam, verum solvimus prescripto in promptis LXXIIJ car. et sic solutum. Ibid., fol. 6.

LXC. — Flores aurei.

106. Anno LXIIJ Aprilis XV^a deliberavit nobis Henricus Driesche acupictor lyrensis juxta couventionem cum eo anno et Februarii XX^a stilo Leodiensi factam, XCVIJ flores aureos diverse sortis et forme pro quolibet flore juxta conventionem tene-mur XIJ stuf. videlicet de XCVIJ floribus LVIIJ car. IIIJ stuf. quos sibi a^o et die quibus supra solvimus et sic solutum.

Roode trype.

107. Anno LXIIJ Maii XXV^a emit capellanus noster Antwerpie in Cruce aurea, duas petias roode trype quamlibet pro XXXIIJ schell. facit pariter XIX car. XVJ stuf. [Groene green oft zijde scheersel.] Item emit in eadem domo unam petiam albam dictam groene green of zyde sceersel pro XLVJ schell. constituentes XIJ car. XVIIJ stuf. totaliter per eum solutum.

108. Eodem die emit unam unciam gheel sloobzyde pro XI stuf. Et unam unciam swarte gedraade zyde pro XZ stuf. per eundem solutum.

109. Onno LXIIJ Junii XXV^a emit Petrus van Roesbeeke acupictor Lyrensis Antwerpie unam libram filorum aureorum pro XXIJ car. XIJ stuf. [Fila aurea groen lyndt fflorette gheel garen.] Item emit IIIJZ oncen IIJZ engels. groen zyden lyndt pro oncia X stuf. facit IJ car. VIJ stuf. Item emit adhuc IIJ uncias florette pro qualibet oncia V stuf. facit XV stuf. Item emit unam libram geel gaaren pro XIIIJ stuf. totaliter solutum per magistrum Renerum van Jaesvelt hospitem nostrum Antwerpiensem et sic solutum.

XCI. — Borda nova ad cappam de hystoria sancte Gertrudis.

110. Anno LXIIJ Julii decima deliberavit Averbodii Robert de Clerck acupitor Lyrensis unam bordam de hystoria sancte Gertrudis ad campam (sic) unam pro qua solvit Revdus Dnus die prescripto juxta conventionem cum eo factam LIJ car. Et sic solutum.

ffila aurea fflos zyde wytte zyde gheel gaaren.

111. Anno LXIIJ Septembris XVIJ^a emit Petrus de Roesbeeke acupictor Lyrensis unam libram filorum aureorum zypars fyn pro XX car. IJ stuf. Emit adhuc unum quarterium libre filorum aureorum majoris magnitudinis pro IIIJZ car. Item emit quinque uncias filorum zericorum flavei coloris dictorum flos zyde pro qualibet XJ stuf. facit IJ car. XV stuf. Emit IIIJ uncias filorum zericorum albi coloris pro qualibet XIIJ stuf. facit IJ car. XIJ stuf. Item emit IJ libras gheel gaaren pro qualibet XJ stuf. facit XXXIIJ stuf. Emit adhuc zautelien draet. pro I stuf. Totaliter per Revdum Dnum solutum.

XCII. — Capa rubea empta cum borda nova de hystoria beate Virginis Marie Borda nova ad cappam de hystoria beate Marie Virginis.

112. Anno LXIIJ Octobris XVJ^a deliberavit Averbodii Henricus de Driessche acupictor Lyrenses unam cappam rubram holozericici diversis angelorum imaginibus ornatam cum nova borda de hystoria beate Marie Virginis et in scuto de Nativitate Domini pro LXXXJ car. Et deliberavit eodem die unam bordam novam similiter de hystoria beate Marie Virginis et in scuto illius de Assumptione beate Virginis Marie pro LIIIJ car. constituentes pariter centum XXXV car. Quos in promptis prescripto die recepit a Rev^{do} D^{no} et sic solutum.

113. Anno LXIIIJ Augusti secunda emit Petrus de Roesbeeke acupictor noster Antwerpie IJ lb. filorum aureorum zypars feyn pariter pro XXXIX car. Eodem die emit IIIJ uncias witte gedraade zyde pro uncia XIIJ stuf. valet IJ car. XIJ stuf. Item emit adhuc IJ uncias I qrt. floszyde pro uncia XIX stuf. valet XXVZ stuf. totaliter per Revdum Dnum solutum.

Witte groene (sic) green.

114. Anno eodem Octobris tertia, emit Dnus Everardus Smeyers capellanus noster Antwerpie in cruce aurea unam petiam witte grove green ad cappas faciendas pro XIJ car. in promptis per eumdem solutum.

ffila aurea.

115. Anno LXV Februarii XXVIJ^a stilo Leodiensi emit D. Everardus Antwerpie unam libram filorum aureorum zypars feyn pro XIXZ car. quos solvit. Item eodem die solvit pro tribus unciis gheel flos zyde pariter pro XXXIIJ st. Item solvit eodem die pro una petia nigri trype X car. XVJ stuf. Item eodem solvit die pro XX ulnas blaue corde cappa pro qualibet ulna XIXZ stuf. valet XIXZ car. Item solvit eodem die pro XXV ulnas roode corde capa pro qualiset ulna VXIIJZ stuf. valet XXIIJ car. IJZ stuf.

Anno eodem quarta Junii emit D. Everardus Antwerpie unam libram filorum aureorum zypars feyn pro XX car. Item emit adhuc IIIJ pypen groof gout pro VJZ car. Item emit IIJ oncen swaertte gedraade zyde pro oncia VIIJ stuf. valet XXXIIIJ stuf. Ibid., fol. 6 v°.

XCIII. — Op een briefje (gevonden a^o 1910 door den Hr Alph. Pirson borduurwerker te Maredsous, genaaid op de voeding van het kruis des kasuifels van het beste wit gewaad) stond te lezen : Diet heeft ghemaect Jan Scherniers mester binnen de stadt van liere borduerwercker van mij heere den prelaet van Everboede ende broeduerwercker van mij heere van Tongerlo anno 1564 den 24 dach Februari.

XCIV. — Anno LVJ Aprilis septima in pascalibus acceptavit ffranciscus de Yetecom (sic) acupictor Averbodiensis erga Rdum Dnum Averbodiensem conficere unam bordam de historia sancte Marie Virginis ejusdem valoris, longitudinis et latitudinis sicuti est borda sancte Catharine ab eo deliberata Decembris XXVIJ^a a^o LV, pro qua habebit a R^{do} D^{no} XLIJ car. eam bordam deliberavit Averbodii franciscus a^o LVJ Julii XV^a.

Eodem die prescripto acceptavit adhuc unam bordam de hystoria Abrahe pro qua recipiet XXX car.

Et unam adhuc acceptavit de hystoria Sancti Pauli apostoli pro qua etiam habebit, opere completo a R^{do} D^{no} XXX car.

Super quibus recepit franscus (sic) acupictor a R^{do} D^{no} die ante nominato ad computum XXX car.

Item Maii XXVJ^a in pentencostalibus a^o LVJ recepit ffranciscus (sic) ad computum adhuc XXXJ car.

Item Julii XVJ recepit franciscus acupictor ad comptum XXXIIIJ car.

Actum Averbodii septima Aprilis in pascalibus in aula abbatali presentibus R^{do} D^{no}, ffrancisco acupictore, Henrico Driedoens, villico de Testelt et magistro Johanne Thys de Eersel. Reg. 16, fol. 238.

Pro patrona borde hujus solvimus XXX st. a° LVIJ Januarii XXIIIJ stilo Leodiensi.

Anno LVJ Julii XVJ acceptavit ffranciscus de Ytecom (sic) acupictor Lyrensis erga Rdum Dnum Averbodiensem conficere unam bordam de Beata Maria Virgine, post partum inviolatum, ipsius ejusdem valoris, longitudinis et latitudinis sicuti est alia borda de Nativitate Beate Marie Virginis ab eo deliberavit a° LVJ Julii XVJ et habebit pro ea a R^{do} D^{no} completo opere XLIJ car.

Item ffranciscus recepit adhuc ad computum Septembris XIIJ^a anno LVJ, XXJZ car.

Item Decembris XXVIJ recepit franciscus a pistrinario ad computum VJ car.

Item Januarii XXIIIJ a° LVIJ stilo leodiensi pro plena solutione hujus borde recepit ffranciscus adhuc XIIIJZ car. facientes pariter XLIJ car. et sic solutum.

Anno LVJ, Decembris XXVIJ acceptavit ffranciscus de Ytecom (sic) acupictor Lirensis, se conficere unam bordam casule cum figura Dni nostri Jhesu Christi pendentis in cruce pro XXI car. XIIIJ st. quemadmodum est una ab eo deliberatam.

Item a° LVIJ Januarii XXIIIJ^a accepit franciscus ad cumputum pro borda casule XIJ car. XIJ st.

1683 Servatius abbas fecit casulam cum tunicellis et tribus cappis choralibus ex panno aureo et acupictura ex argenteo prout moderni moris est temporis. Reg. 16. ibid.

Averbode.

Th. VAN DE PLAS, O. Praem.